

” ... Jeg tror, vi spiller i SBI ... ”

En rapport med fokus på det gode fodboldmiljø og resultatformidling i sjællandsk børnefodbold (U10-12)

CENTER FOR UNGDOMSSTUDIER

Foto: Steen Friis Jensen

Intro

Resultatformidling har været et tilbagevendende debattema i DBU Sjælland og har igennem årene været drøftet i diverse arbejdsgrupper, dialogmøder med klubberne, delegeretmøder og sågar et "nævningeting", som resulterede i, at offentlig resultatformidling tabte med stemmerne 10-2! Specielt det senest års tid – hvor resultatformidling i børnefodbolden både er blevet afskaffet og genindført – har temaet fyldt meget – dog ikke så meget på de baner, hvor kampene spilles og resultaterne generes, men mere udenfor!

Udfordringen i debatten omkring resultatformidling er, at den i vid udstrækning tager afsæt i holdninger og "synsninger" – og kun i begrænset omfang tager afsæt i en viden omkring, hvordan hhv. de primære aktører – spillerne – og de sekundære aktører – trænere, holdledere og forældre – forholder sig til offentliggørelse af resultater i børnefodbold. Er resultater primært et "voksenbehov", eller er det også noget, som efterspørges blandt spillerne? I hvor høj grad har offentliggørelse af resultater indflydelse på spillernes træningsindsats, glæden ved fodbold og generelle trivsel? Og i hvilket omfang indvirker manglende resultatformidling på, hvordan spillerne agerer? Hvor mange trænere er det egentlig, der i praksis udtager hold efter, hvem modstanderne er? Osv.

De fleste har en mening om disse spørgsmål, og vi kan alle fortælle en historie om den ambitiøse træner i Øde Hastrup, der udtager holdet efter, hvem han skal møde, og om forældregruppen i Speltrup, der mener, at det er vigtigt at "legen skal tilbage i børnefodbolden" – men vi ved reelt ikke meget om, hvad spillere, trænere og forældre tænker omkring disse spørgsmål!

Spillere i børnerækkerne har ikke brug for, at "religiøse voksne" opstiller rammerne for børnefodbolden – "religiøse" her i betydningen af, at deres beslutninger tager afsæt i, hvad de tror! De har brug for "voksne", der med afsæt i en konkret viden og meget klare holdninger til børnefodbolden træffer kvalificerede beslutninger omkring børnefodbolden på Sjælland.

Håbet er, at denne rapport kan være med til at kvalificere beslutningsgrundlaget i forhold til de fremadrettede beslutninger omkring resultatformidling i DBU Sjælland – og i øvrigt give ny viden, der kan være med til at optimere såvel indhold som rammer omkring børnefodbolden! Det er der brug for i mødet med skolereform og faldende børnetal, som betyder, at konkurrencen med andre aktører på fritidsmarkedet skærpes i de kommende år!

Tak!

Rapporter skriver ikke sig selv – de er resultatet af et samarbejde med mennesker, der har valgt at stille såvel deres tid og indsigt til rådighed for at vi alle sammen kan blive lidt klogere på vores passion for legen med bolden! Der skal derfor lyde en stor tak til:

- De over 400 spillere, trænere og forældre, der har valgt at bruge tid på at udfylde et spørgeskema!
- Spillere, trænere og forældre fra Snekkersten, FC Storebælt, Brede, AIK Strøby, Herlufsholm og Allerød FK, som stillede op til fokusgruppeinterviews.
- Til Birgitte Krustrup – klubrådgiver i DBU Sjælland – det har været en udsøgt fornøjelse at arbejde sammen med dig!
- Til DBU Sjælland for opgaven

Søren Østergaard, ph.d.
Center for Ungdomsstudier

2. Hvad var opgaven og hvordan forsøgte vi at løse den? – intro til indhold og metode

Da DBU Sjælland genindførte resultatformidling i foråret, blev der ved samme lejlighed efterspurgt viden omkring, hvad hhv. ingen og offentlig resultatformidling har af betydning for spillere, trænere, holdledere og forældre? Betyder det mere ulige kampe? Er spillerne mere engagerede, hvis de kan aflæse stillingen i deres turnering? Hvem er det i det hele taget, der tjekker resultater – og hvor mange gør det? Opgaven bestod således i at generere noget konkret viden, som kunne være med til at nuancere debatten.

Det giver imidlertid ikke mening at foretage en undersøgelse, hvor undersøgelsesområdet indsnævres til at kun at omfatte resultatformidling. En fokusering på et enkelt tema vil som oftest medføre en overbetoning af vigtigheden af dette tema. For at minimere risikoen for dette besluttede vi derfor – i dialog med DBU Sjælland – at udvide ”undersøgelsesområdet”, således at resultatformidling blev et blandt flere temaer i undersøgelsen.

Dette er baggrunden for, at der i rapporten også indgår data vedr. spillerens bud på, hvad der kendetegner den ”gode træner”, hvad de tænker omkring forældreadfærd på sidelinjen, forældres perspektiver på informationsniveauet i klubberne m.v. – viden, der forhåbentligt kan gøre såvel DBU Sjælland som klubberne endnu bedre til at optimere på ”produktet” børnefodbold.

2.1 Hvad gjorde vi i praksis?

Sammen med DBU Sjælland designede vi – med afsæt i såvel økonomiske som metodiske overvejelser – en undersøgelse, der baserede sig på dels tre online surveys målrettet hhv. spillere, forældre og trænere, dels fokusgruppeinterviews med informanter rekrutteret i de samme segmenter. Det spørgeskema, der blev anvendt i undersøgelsen, blev inden udsendelse pilottestet på hhv. U10 drenge og U12 pigehold samt forældre og trænere.

Sammen med DBU Sjælland udvalgte vi 15 klubber ud fra følgende kriterier:

- Klubberne har såvel drenge som piger i U10-12
- Klubberne repræsenterer land og by
- Klubberne fordeler sig på såvel én- som flerstrengede klubber
- Klubberne formodes at have et setup, der gør det muligt at sende mails til spillere, forældre og trænere.

Klubberne blev kontaktet af DBU Sjælland og 14 af klubberne – med tilsammen ca. 1100 U10-12 spillere og ca. 90 7 & 9-mandshold – sagde ja til at være i undersøgelsen – se tabel 1:

Deltagende klubber
Gilleleje
Snekkersten IF
Brede IF
Allerød BK
Brøndby Strand IK
Høje Tåstrup IF
Havdrup GI
Højby IF
Tølløse BK
FC Storebælt
Vemmelev SGI
Herlufsholm GF
Store Heddinge BK
AIK 65 Strøby

Tabel 1: Deltagende klubber

De deltagende klubber indvilgede bl.a. i at sende info ud til respondenter, hvilket dog skulle vise sig at være enklere for nogle klubber end for andre, og der måtte adskillige rykkere til for at få alle klubber til at sende info ud til informanterne – og reelt kan vi ikke være sikre på, at alle relevante informanter har fået besked om undersøgelsen. I forbindelse med vores fokusgruppeinterviews stødte vi løbende på såvel forældre som spillere, der fortalte, at de ikke tidligere havde hørt om undersøgelsen.

I alt lidt over 400 valgte at deltage i undersøgelsen, men som det vil fremgå, er der stor forskel på, i hvilket omfang det er lykkedes at få de tre ”segmenter” i tale.

Spiller-survey

I alt 80 spillere har valgt at være med i undersøgelsen, hvilket reelt er meget mindre end forventet. Der kan være mange årsager til, at så få har valgt at deltage i undersøgelsen:

- At de aldrig har fået information om undersøgelsen – deres forældre er ikke blevet kontaktet af klubben, eller også har forældre ikke informeret deres børn om muligheden for at være med.
- At man som 9-årig – på trods af, at skemaet var testet på jævnaldrende, layoutet med fodboldfotos osv. – kan opleve det som vanskeligt at gå i gang med at udfylde et spørgeskema.
- At de ikke synes, at undersøgelsestemaet er specielt relevant for dem – de spiller fodbold, fordi de elsker selve sporten, og det at der skal spørges ind til deres motiver, deres syn på resultater m.v. giver i udgangspunkt ikke mening for dem. Det er et voksenperspektiv på fodbold – ikke et børneperspektiv! Selvfølgelig udtrykt med andre ord hørte vi denne forklaring et par gange i forbindelse med vores fokusgruppeinterviews.

For at kompensere for den manglende deltagelse fra spillerne, valgte vi at skrue op for antallet af fokusgruppeinterviews og endte med at interviewe i alt 30 spillere.

Gruppen af spillerrespondenter er kendetegnet ved følgende:

- Der er respondenter fra 13 ud af de 14 klubber.
- 80 pct. drenge og 20 pct. piger – hvilket forholdsmæssigt giver en stort set ligelig kønsfordeling vurderet i forhold til at antallet af hold.
- Ca. halvdelen er U12-spillere.
- Tre ud af fire har spillet fodbold i 3 år eller længere.
- Otte ud af ti træner to gange om ugen, og stort set alle angiver, at fodbold er den organiserede fritidsinteresse, de anvender mest tid på.
- Seks ud af ti angiver, at de er begyndt til fodbold som følge af de relationer, de indgår i til dagligt – de er vokset op i en ”fodboldfamilie” eller er blevet inviteret med af venner, men resten angiver selv at være blevet interesseret i børnehaven, skolen m.v. og herefter har fået deres forældre til at skabe kontakt til en klub.

Træner-survey

I alt 69 trænere fra 12 ud af 14 klubber har valgt at deltage i undersøgelsen. Trænerne er karakteriseret ved følgende:

- Ni ud af trænerne er kendetegnet ved, at de er mænd, har været træner i minimum to år, træner drengehold og selv har spillet fodbold.
- Otte ud af ti trænere er i alderen 30-49 år.
- Tre ud af fire er forældretrænere.
- Der er stort set ligelig fordeling mellem hvorvidt trænerne har ansvaret for U10, 11 eller 12.
- Trænerne er engageret på hold hvor 20 pct. spiller i rk. 1, 44 pct. i rk. 2, 38 pct. i rk. 3 og 16 pct. i rk. 4. Når tallet giver mere end 100 pct., er det fordi, nogle af trænerne er ansvarlige for hele årgange, hvor der tilmeldt hold i forskellige rækker.
- 40 pct. har ingen træneruddannelse, 19 pct. er i gang med C-licens, 25 pct. har B1 og 6 pct. har B2. (10 pct. har ikke svaret på spørgsmålet)
- Tre ud af ti kom i gang som trænere, fordi de blev opfordret til det – seks ud af ti kom i gang, fordi der manglede en træner.

Trænerne repræsenterer ca. 60 ud af de 90 hold fra 12 ud af 14 klubber – og på trods af en mindre underrepræsentation af hhv. pigehold og rk. 4–hold – vurderes det, at trænersurvey'en er repræsentativ i forhold til samlede ”population”.

Forældre-survey

I alt 264 forældre har valgt at deltage i undersøgelsen. Forældregruppen er kendetegnet ved følgende:

- Seks ud af ti er kvinder.
- 44 pct. har selv spillet fodbold.
- Alle klubber er repræsenteret i undersøgelsen.
- 94 pct. er forældre til drenge-spillere.
- Fire ud ti ved ikke, hvilken række deres barns hold spiller i.

Der er således en underrepræsentation af forældre til pigespillere, samt en overvægt af kvindelige respondenter.

De indkomne data er blevet behandlet i SPSS, og i det omfang det har været muligt, er besvarelser blevet "krydset" med afsæt i forskellige variable – alder, række m.v. I de tilfælde, vi har konstateret en væsentlig statistisk signifikans, er dette anført eksplicit i teksten.

Tal siger ikke alt! – undersøgelsens kvalitative del

Med afsæt i et ønske om at få sat ord på tallene foretog vi en række interviews af spillere, trænere og forældre i følgende klubber:

- AIK 65 Strøby
- Snekkersten IF
- Brede IF
- Herlufaholm GF
- Allerød BK
- FC Storebælt

Der var tale om såkaldt "åbne strukturerede" interviews – og i praksis var der tale om hhv. fokusgruppeinterviews og interviews med enkeltpersoner. Samlet har vi interviewet 30 spillere, 12 trænere, samt 14 forældre, hvilket er et ganske betragteligt datamateriale i forhold til en undersøgelse med ca. 400 respondenter.

2.2 Lidt om rapportens indhold

Rapporten falder naturligt i følgende afsnit:

3. Det vigtigste er ikke at vinde, men at blive bedre! – Hvad ved vi allerede om børn, idræt og resultater?

Rapporten indledes med en kort introduktion til den eksisterende viden omkring børns motiver for deltagelse i organiserede idrætsaktiviteter, frafald, praksis omkring resultatformidling inden for andre idrætter/lande, samt en række internationale undersøgelser, der kan medvirke til at perspektivere synet på resultatformidling.

4. Man bliver jo også bedre, hvis man også har det sjovt – Perspektiver på det gode fodboldmiljø for U10-12 spillere

Hvordan kommer man i gang med at spille organiseret fodbold? Hvad kendetegner god træning og den gode træner? Hvad er vigtigt, når man spiller kamp? I afsnittet vil der blive introduceret til, hvad der egentlig er vigtigt, når man går til fodbold – set fra hhv. et spiller-, træner- og forældreperspektiv.

5. "Jeg tror, vi spiller i SBI" – Perspektiver på kampe og resultatformidlinger

Hvem og hvor mange tjekker resultater? Hvad bruges denne "viden" til? I hvilket omfang oplever spillerne, at deres holds placering har betydning for deres tilgang til det at spille fodbold?

6. Det handler om meget mere end blot stilling i U11, rk. 2, pulje 12 – en opsamling

2.3 Et par afsluttende noter

Undersøgelsen er bestilt af DBU Sjællands bestyrelse og tager således sit afsæt i en specifik sjællandsk fodboldkontekst. Rapporten er dog forsøgt skrevet i et sprog og et omfang, der forhåbentlig kan gøre den til interessant læsning uden for en "snæver" kreds af sjællandske fodboldpolitikere.

Undersøgelsen er foretaget med afsæt i et ret begrænset budget – og det er lykkedes senere ny viden omkring betydningen af resultatformidling – men der er dog en række aspekter, som kræver nærmere belysning – f.eks. om resultatformidling har betydning i forhold til hvor meget spilletid, de enkelte spillere får i kampe? Om evt. resultatformidling og fokus på stillinger betyder, at den såkaldte "Mathæus-effekt" slår tidligere igennem – forstået som betydningen af, hvornår den enkelte spiller er født? Om der er forældre, som vil vælge fodbold fra, hvis der stadig tidligere er fokus på resultatformidling?

Der er stadig en del, der er uafklaret – og håbet er, at denne "mindre" undersøgelse kan være med til at sætte fokus på området, således at det på et tidspunkt vil være muligt at komme endnu dybere ned i problematikken, end det er muligt i løbet af et par måneder – som har været tidshorisonten for denne undersøgelse.

3. Det vigtigste er ikke at vinde, men at blive bedre!

– Hvad ved vi allerede om børn, idræt og resultater?

I takt med et stadigt større samfundsmæssigt fokus på tematikken ”børn, sundhed og bevægelse” samt den løbende debat i idrætsorganisationerne omkring hvilke faktorer, der har betydning i forhold hhv. rekruttering, fastholdelse og frafald inden for børne- og ungdomsidrætten, har børns idrætsdeltagelse været et tema, som har fået stadig større bevågenhed blandt såvel ungdoms- som idrætsforskere.

I forsøget på at kvalificere undersøgelsen vil der i det følgende kort blive introduceret til en række undersøgelser, der sætter fokus på følgende temaer:

- Børns motiver for at dyrke idræt
- Børn forventninger til trænere
- Forældres forventninger til deres børn deltagelse i organiseret idræt

Herudover vil der bliver introduceret til praksis omkring resultatformidling blandt hhv. ”kollegaerne” inden for andre danske ”holdspils-idrætter” og nationale fodboldforbund i nærområdet, samt introducere til en række internationale undersøgelser, der kan være med til at perspektivere synet på resultatformidling.

3.1 Fodbolden fylder meget!

Foreningsidrætten spiller en vigtig rolle, når man er 10-12 år gammel – 85 pct. er idrætsaktive i en forening (Laub 2012) – og en stor andel af disse børn er aktive i en fodboldklub! Over halvdelen af alle drenge i 5. klasse spiller organiseret fodbold, og det samme gør sig gældende for én ud af fire piger. Fodbold fylder rigtig meget i mange børns liv, hvilket også betyder, at oplevelserne på fodboldbanen og i klubben påvirker rigtig mange børns hverdagsliv.

Når dette perspektiv inddrages, er det blot for at understrege, at når man i Fodbold-Danmark tager beslutninger vedr. f.eks. resultatformidling i børnefodbolden, er det reelt en meget stor gruppe af børn, der påvirkes – aktuelt i forhold til deres konkrete oplevelser med organiseret fodbold, men også på den lange bane i forhold til deres fremtidige forenings- og idrætsdeltagelse!

Det skal være sjovt og jeg skal lære noget!

Når man spørger ind til, hvad der er vigtigt for børn i forhold til at gå i gang med at dyrke organiseret idræt, peger stort set alle undersøgelser på følgende:

- **Jeg skal opleve, at det er sjovt**
At det er sjovt handler i vid udstrækning om den samlede oplevelse af at gå til noget – jeg kan godt lide selve aktiviteten, jeg lærer noget, vi har det godt med hinanden på holdet, træneren er god, vi har det godt, når vi er ude og spille kamp/er til stævne osv.
- **Jeg skal blive bedre/lære noget nyt**

”At man lærer noget nyt”, forstået som progression, ser ud til at betyde stadigt mere. Man går ikke primært til idræt for at være sammen med sine venner – dem kan man være sammen med på andre arenaer. Man går til idræt for at blive bedre – og dem, der ikke er bedst, vil også gerne blive bedre! At man gerne vil være bedre har også den naturlige konsekvens, at man efterspørger fagligt dygtige trænere, samt ofte en højere træningsfrekvens end den, der aktuelt tilbydes.

- **Jeg skal have det godt med dem, jeg er sammen med til træning**

Man behøver ikke være venner i klassisk forstand – forstået som at man også er sammen uden for træning – men det er vigtigt, at vi har det godt, når vi er sammen til træning – herunder at ingen bliver holdt udenfor.

Endvidere tillægges det ”at vi spiller kamp” og ”seriøsitet” stor betydning, mens selve det at vinde betyder mindre! Dette betyder dog ikke, at vi ikke går på banen for at vinde – selve konkurrencemomentet betyder i høj grad noget, men selve resultatet betyder mindre. Det kan have været en god kamp, selvom vi tabte! (Wankel & Kreisel 1985, Ewing & Seefeldt 1990, Ibsen og Ottesen 2000, Grube & Østergaard 2013, Perlind 2013)

Et motiv for idrætsdeltagelse, som ser ud til at få stadig større betydning, er at forældrene ønsker, at barnet skal gå til noget. Idræt ses som en sund fritidsinteresse, der kan fungere som en form for modvægt til de ”usunde” fritidsinteresser, der er koblet til aktiviteter foran en skærm. En større svensk undersøgelse peger på, at 8 pct. går til idræt, fordi deres forældre ønsker det (Perlind 2013) og lignende tendenser ses også i Danmark (Østergaard 2014).

3.2 Han skal kunne rette på en god måde – perspektiver på trænere

Gode trænere og holdledere er vigtige, men hvilke kendetegn gør sig gældende for den ”gode” træner/leder? Med afsæt i div. undersøgelser kan man pege på, at den ”gode” træner bl.a. er karakteriseret ved følgende:

- Fagligt dygtig forstået som at man har en stor viden omkring den idrætsgren, man er træner indenfor – og at man formår at kommunikere denne viden på en forståelig og anerkendende facon (Grube & Østergaard 2013).
- De skal være gode til ”classroom-management” – forstået som at de formår at skabe trygge læringsmiljøer, hvor der ikke er nogen der ”disser” hinanden (Ibsen & Ottesen 2000, Grube & Østergaard 2010).
- De skal være anerkendende i deres tilgang til udøverne – 11-årige drenge og piger efterspørger ikke voksnem, der råber af dem! (Østergaard 2014).

Der ser ud til at være en omvendt proportionalitet mellem alder og ens generelle oplevelse af træneren – jo yngre udøvere er, jo mere ”fantastisk” er træneren også, mens de ældre udøvere har en lidt mere nuanceret syn på deres trænere (Perlind 2013).

3.3 Forældre har fokus på motion og trivsel!

En række undersøgelser peger på en sammenhæng mellem valg af fritidsaktiviteter og familiebaggrund (Hestbæk 1999, Ehlers m.fl. 2007). Specielt i forhold til idrætsdeltagelse ser det ud til have stor betydning, i hvilket omfang forældrene – specielt moderen – dyrker eller har dyrket idræt (Ibsen & Ottesen 2000, Laub 2013). Børn af idrætsaktive forældre dyrker i højere grad idræt end børn af idrætsinaktive forældre – og der er tendens i retning af, at den idrætsaktive forældre "påvirker" sit barn i retning af den idræt, de selv dyrker (Grube & Østergaard 2013).

Når man spørger ind til, hvad der er vigtigst for forældre i forbindelse med at deres børn dyrker idræt, er svaret "at de har det sjovt, trives og at de bevæger sig", mens det "udbytte" at deres barn bliver "bedre" til en aktivitet, samt det at "vinde" kommer lidt længere nede på listen – se tabel 2:

	Procent
Har det sjovt	51,7
Oplever fællesskab	48,0
Holder sig i form	45,2
Har det godt med de andre	36,7
Er sammen med sine venner	32,3
Blive bedre til sport	18,7
Har det godt med træneren/de voksne	16,7
Får nye venner	12,2
Oplever, at trænerne er dygtige	6,5
Træner/øver meget	2,0
Vinder i kampe	1,7

Tabel 2: Hvad er vigtigt for dig som forælder, når dit barn går til sport? (Grube & Østergaard 2013)

Hvis man til daglig færdes på diverse fodboldbaner, er det ikke vanskeligt at få den tanke, at det begrænsede fokus på "det at vinde" reelt mere dækker over en vis "politisk korrekthed". Her bliver der i vid udstrækning råbt og heppet og ofte så meget, at diverse idrætsorganisationer har udviklet forskellige materialer, der skal hjælpe de lokale foreninger med at håndtere de ofte meget engagerede forældre (F.eks. DBU's "Ti forældrebud").

Her er det dog vigtigt at være opmærksom på det forhold, at når der fløjtes op til kamp, så gælder det for både spillere og forældre om at vinde – konkurrencemomentet er intakt! MEN det er vigtigt at være opmærksom på, at for den store gruppe af forældre er "succes" i forbindelse med idrætsdeltagelse ikke primært koblet til konkret succes i forbindelse med kampe m.v. For dem er det overordnede succeskriterie, at deres børn og trives og bevæger sig!

3.4 Frafald i børneidræt

Det faktum, at 85 pct. af de 10-12-årige angiver at dyrke foreningsidræt, kunne indikere, at frafaldsproblematikken ikke er det store problem i forhold den ældre gruppe af børnesegmentet. Det er først senere, at det massive frafald fra foreningsidrætten sker.

Det betyder dog ikke, at der er ikke er børn, der vælger idrætsdeltagelse fra, og når dette sker, hænger det som oftest sammen med følgende:

- At idrætsdeltagelse bliver en arena for "selvvalg" – man ønsker ikke længere at udøve den idræt, som ens forældre valgte for én, da man var barn – man vil selv vælge.
- At kvaliteten ikke er god nok – man går til noget for at blive bedre, og når man ikke oplever progression, stopper man.
- At fællesskaberne begynder at smuldre, hvilket en del børn oplever i overgangen fra børneidrætten til den tidlige ungdomsidræt, hvor der i stigende grad er fokus på selektion.
- Mistrivsel – 14 pct. angiver at være stoppet til en organiseret fritidsaktivitet som følge af forskellige former for mistrivsel (Grube & Østergaard 2008; 2013).

Træneres faglighed og det at de evt. vælger at selektere har således betydning for frafald, men omvendt er frafald inden for børneidrætten sjældent koblet til trænerne konkrete adfærd over for børn – de fleste børn oplever, at de har trænere, som behandler dem ordentligt.

3.5 Hvad gør man andre steder?

Når man ser på resultatformidling blandt andre "holdspils-idrætter" i Danmark – f.eks. håndbold, volleyball og håndbold – er billedet ret entydigt, at man, når det gælder aldersgruppen 9-12 år, enten formidler stillinger og /eller resultater. Man har i nogle forbund arbejdet med en lidt anderledes tilgang til pointgivning – f.eks. er det sådan, at man inden for børnebasketball også kan få point, hvis alle spillere får et vist minimum af spilletid – men U10- basketballspilleren kan dagen efter kampen gå ind og se resultat og stillingen i turneringen.

Når man ser på fodboldforbund, der "grænser" op til Danmark, så gør det sig gældende, at man alle steder har haft stort set de samme debatter omkring værdier i børnefodbold, fokus på legen med bolden, spilleformer, resultatformidling m.v., men en gennemgang af deres regelsæt omkring børnefodbold peger på en vis grad af forskellighed, når det gælder den konkrete praksis omkring resultatformidling:

- Norge: Ingen resultatformidling før U13.
- Sverige: Det er op til de enkelte distrikter at vælge deres egen praksis, så hvis man er U12 spiller i Skåne kan man se, hvordan ens hold er placeret, men det kan man ikke hvis man bor på Øland.
- Tyskland: Ingen resultater før U11.

- England: Ingen resultatformidling fra U11 og nedefter fra sommeren 2015.

"Give Us Back our Game" (UK) – et engelsk initiativ – har som mission, at børnefodbolden i højere grad skal være for og med børn – og knapt så meget på de voksnes præmisser – herunder offentliggørelse af resultater. Samme tendens ses i USA, hvor *National Alliance for Youth Sports* har været dagsordensættende i forhold til fjerne fokus fra resultater i børneidræt, advokeret for lige meget spilletid til alle m.v.

Selvom billedet ikke er helt entydigt, så tyder noget på, at den internationale trend – med afsæt i et ønske om at have mere fokus på leg og udvikling og mindre på præstation i børnefodbolden – er en bevægelse væk fra offentlig resultatformidling!

3.6 Resultatformidlingens betydning for børns oplevelse af at være en del af et organiseret idrætsmiljø? – Hvad ved vi?

Svaret på det spørgsmål er forholdsvist enkelt – nemlig ikke særlig meget! Offentlig resultatformidling i den form, vi kender den i dag med adgang til resultater via div. hjemmesider og apps, er et forholdsvist nyt fænomen – og endnu mere nyt er det, at børn i alderen 9-12 år færdes forholdsvist uhindret på diverse virtuelle arenaer.

Der foreligger dog en række internationale undersøgelser, der medvirker til at perspektivere tematikken – og her skal der peges på tre undersøgelser, der bidrager med perspektiver som kan medvirke til at nuancere debatten:

At vinde skaber ikke mest glæde i ungdomssport

I lighed med de tidligere omtalte danske undersøgelser bekræfter et canadisk studie, hvor man har undersøgt, hvilke faktorer der skaber glæde og engagement i ungdomssport, at det at vinde ikke er specielt vigtigt for børn og unge. Studiet adspurgte børn og unge i aldersgruppen 7-14 år fra tre forskellige idrætsgrene – henholdsvis fodbold, baseball og hockey. Af studiet fremgår det, at børn og unge rangerer ti forskellige glædesfaktorer ("enjoyment factors") ved idræt nogenlunde ens, uanset alder og idrætsgren. Faktorer, der blev direkte forbundet med idrætsaktiviteten (f.eks. spændingen ved sport, personlig realisering, at forbedre sine færdigheder, at afprøve færdigheder mod andre, og at opnå færdigheder), blev konsekvent vurderet som værende absolut vigtigste, hvorimod mere ydre eller resultatorienterede faktorer (såsom at behage andre, vinde præmier eller vinde kampen) blev vurderet til at være mindst vigtig af de ti faktorer. Sociale elementer i form af eksempelvis "at være på et hold" og "at være sammen med venner" blev generelt vurderet til at være af "middel" betydning (Wankel, L. & Kreisel, P., 1985).

Voksne – specielt forældrene – er de primære "værdiformidlere" inden for drætten!

Idrætsforskning har de sidste mange år vist, at forældre har en afgørende betydning i forhold til en række dimensioner af børns deltagelse i idrætsaktiviteter – herunder specielt betydnin-

gen af forældrenes italesættelse af aktiviteten:

- Det er i vid udstrækning forældrenes italesættelse af en aktivitet, der er medvirkende til at påvirke deres børns niveau af stress ved konkurrencer, stævner, turneringer og lignende – forstået som at hvis forældre taler en aktivitet op, stiger stressniveauet og omvendt, hvis de taler en aktivitet ned.
- Det er i vid udstrækning forældre, der påvirker børns oplevede glæde i idrætsdeltagelse, ved hvorvidt de i deres italesættelse har fokus på leg, udvikling, mestring, præstation mv.
- Børns opfattelse af egne evner ved idrætsaktiviteter afhænger specielt i ung alder af forældrenes tilbagemeldinger – senere er det i højere grad "fagpersoners" vurdering, der har betydning. (Duda, J. & Hom, H., 1993).

Forældres fokus på rk. 1, 2 eller 3, samt resultater medfører en øget fare for udbrændthed blandt idrætsudøvere!

Som et perspektiverende korrektiv til bøger som "Opdragelse af en vinder (Ankersen 2012) peger undersøgelser på, at de forældre, der er alt for involverede i deres børns idrætsdeltagelse – primært overbetoner betydningen af resultater og som kontinuerligt "skubber" børnene til det næste niveau af konkurrence, selvom de stritter imod – reelt risikerer at medvirke til, at deres børn brænder ud og dropper deltagelse i sport. Idræt kommer simpelthen til at fylde for meget i hverdagen, og det er hhv. sejre og nederlag, der bliver et centralt omdrejningspunkt i forhold hhv. ens relationer til forældre og egen selvforståelse (Woods, R.B., 2007).

Idrætsforskningen peger således på, at forældrenes helt centrale rolle som dem der gennem den italesættelse, der foregår af aktiviteten i "familiefæren", i vid udstrækning er med til at forme det værdisæt, som barnet – og i dette tilfælde spilleren – vil agere med afsæt i. Med afsæt i denne viden kunne det måske være vigtigt at tænke i, at information omkring motiver og bevæggrunde for f.eks. offentliggørelse af resultater også bør have forældre som målgruppe – og ikke "kun" trænere m.v.

Denne eksisterende viden omkring unges idrætsvaner vil – i forsøget på at perspektivere undersøgelsens resultater – løbende blive søgt inddraget i rapporten.

4. Man bliver jo også bedre, hvis man også har det sjovt – Perspektiver på det gode fodboldmiljø for U10-12 spillere

Som tidligere nævnt giver det ofte en skævvridning, hvis man i en undersøgelse "kun" spørger ind til f.eks. resultater, fordi betydningen af temaet ofte vil blive overbetonet i forhold til andre vigtige temaer, der knytter sig til det at spille fodbold. I samråd med DBU Sjælland besluttede vi derfor at spørge lidt bredere ind til en række temaer, som potentielt kunne være med til senere ny viden omkring, hvad spillere, forældre og trænere tænker omkring det gode træningsmiljø, den gode træner m.v. Mere konkret aftalte vi at spørge ind til følgende temaer:

- Hvad er det vigtigste, når man går til fodbold?
- Hvad kendetegner den gode træner?
- Hvad kendetegner god træning?
- Hvad er trænerens projekt – udover at vinde?
- Hvordan oplever forældrene at blive en del af fodboldmiljøet?

I det omfang, det har været muligt, har vi valgt at inddrage såvel et spiller-, træner- og et forældreperspektiv – og som det klart vil fremgå, er der ofte stor forskel på, hvad de tre segmenter oplever som vigtigt og knapt så vigtigt!

4.1 Drengene går til noget – piger går med nogen - hvordan kommer man i gang?

Der er naturligvis mange veje ind i en fodboldklub, men relationer er "hovedvejen". Seks ud af ti spillere kommer i gang med at spille organiseret fodbold, fordi de har familie eller venner, der spiller, hvilket også gør sig gældende for disse U10-11 piger:

Hvordan startede I til fodbold?

- (1) Mig og en der hedder Line, vi begyndte at spille fodbold på drengenes hold, fordi vi gerne ville gå til fodbold.
- (2) For mig var det nok, at min storebror gik til fodbold, så var det, at vi spillede fodbold i min have. Og træneren og min mor var rigtig gode venner, de gik i skole sammen, og så spurgte min mor, om der var et fodboldhold, jeg kunne gå på, og så sagde træneren, at jeg kunne starte på hans hold. Og det ville jeg jo rigtig gerne.
(U10-piger)

For disse spillere er det familien eller "bedsteveninden", der har været indgangen. Det er lidt det samme med disse drenge – de har spillet bold med vennerne i SFO'en, men det at de begynder til fodbold handler ikke om, at en bestemt ven inviterer dem, men reelt er det glæden ved selve aktiviteten, der gør, at de hver især siger til deres forældre, at de gerne vil begynde til fodbold:

- (1) Han begyndte at spille fodbold med sine venner nede i SFO'en, og så en dag ville han gerne gå til fodbold.

- (2) Det er lidt den samme historie – han elskede at spille fodbold i SFO'en, og så sagde han en dag, at han gerne ville i en klub. Så fandt jeg klubben via dens hjemmeside.
- (3) Jonas begyndte med at spille nede i børnehaven og synes at det var rigtig sjovt, og så snakkede han med sin far om det, og så begyndte han til fodbold.
(Forældre til U11-spillere)

For disse drenge gør det sig i meget begrænset omfang gældende, at de spiller med dem, de begyndte med, men det gør heller ikke så meget! Det vigtige er, at de har det fint med dem, de spiller med – uden at de behøver at være bedste venner – for fodbold er "noget" de går til! For gruppen af pigespillere er det lidt anderledes – de spiller stadigvæk i vid udstrækning sammen med dem, der inviterede dem med – og de går således i vid udstrækning til "noget med nogen".

Fire ud af ti angiver, at de er kommet i gang med fodbold på andre måder end via venner og familie. Når man spørger ind til, hvordan "restgruppen" er kommet i gang med fodbold fordeleler svarerne sig på to hovedkategorier:

- Det var min egen ide – og i denne gruppe finder man specielt de spillere, som ikke er vokset op i en fodboldfamilie, piger og spillere med anden etnisk baggrund. De vil ofte være lidt sene startere, og de oplever, at de selv har skulle tage et initiativ til at komme i gang med at spille – et initiativ, der i første omgang har bestået i at tage fat i deres forældre og orientere om deres interesse for at spille organiseret fodbold.
- Den voksende gruppe af børn, hvor det er forældrene, der tager initiativet til, at deres børn går til idræt som en form for modvægt til de mange timer foran skærmen (Østergaard 2014).

Som klubber skal man være opmærksom på, at man som regel ikke kan behandle "restgruppen" på samme måde som de forældre, der kom med deres barn, da de var 5 år gamle – der er en grund til, at de ikke dukkede op, og deres tilgang til det at være en del af en klub, vil ofte være anderledes end det, der gør sig gældende for de såkaldte "tidlige" startere.

Til overvejelse:

De kommende børneårgange er ret beskedne, hvilket naturligt vil føre til en skærpet kamp om medlemmerne – og i denne proces er det vigtigt, at man i klubberne overvejer, hvordan man får "informeret" om fodboldprojektet til forældre, der ikke er fortrolige med fodboldverden! For alle grupper af spillere er forældrene det primære "redskab" til, at man kan tage skridtet fra selvorganiseret til organiseret fodbold – men der er stor forskel på at kommunikere med dem, der er fortrolige med projektet og dem, der ikke er – og for sidstnævnte gruppe er det ikke nok at fortælle, at vi gerne vil vinde på søndag! Hvis det var deres vigtigste projekt, havde de allerede for lang tid siden taget deres barn med ned i den lokale fodboldklub, men det er det ikke – og i forhold til denne gruppe er det vigtigt at få kommunikeret, hvad fodbolden også kan i forhold til indlæring, sociale kompetencer, disciplinering, planlægning m.v. Reelt er det en klubopgave, der mange steder drukner i mødet med hverdagens mange gøremål, og spørgsmålet er derfor, om det i højere grad er noget, DBU og lokalunionerne skulle samarbejde om at få udarbejdet – gerne både i en drenge- og pigeversion?

4.2 Det vigtigste er at blive bedre til at spille fodbold!

I de "gode gamle dage" – altså før internettet – var en væsentlig del af det at gå til fodbold også at være sammen med sine venner, men det har ændret sig. Dem kan man være sammen med på andre måder, og de organiserede fritidsaktiviteter har i vid udstrækning udviklet sig i retning af at være en arena, som man opsøger for at lære noget. Det betyder ikke, at det ikke er vigtigt at have det godt med de andre på holdet, og at træneren behandler én med respekt, men det vigtigste er, at jeg bliver bedre! Og det gælder uanset om man er den bedste – eller spiller på 4.holdet – dem, der ikke er de bedste, vil også gerne være bedre!

Dermed er det heller ikke overraskende, at det "at blive bedre" scorer højest, da vi spørger såvel spillere, trænere og forældre om hvad der er vigtigst når man går til fodbold – se tabel 3:

Hvad er vigtigst?	Spillere	Trænere	Forældre
At jeg bliver bedre	68 pct.	46 pct.	59 pct.
At vi har det sjovt	47 pct.	46 pct.	42 pct.
At jeg har det godt med de andre på holdet	31 pct.	28 pct.	42 pct.
At vi vinder kampe	9 pct.	10 pct.	5 pct.
At vi spiller kampe	7 pct.	23 pct.	22 pct.
At vi kommer til stævner, ture etc.	7 pct.	7 pct.	7 pct.

Tabel 3: Hvad er vigtigst, når du går til fodbold – spillerne måtte sætte tre krydser. I forhold til forældre og trænere er spørgsmålet formuleret således: "Hvad, tror du, er vigtigst for dit barn /dine spillere i forbindelse med, at de går til fodbold?"

Spillerne går til fodbold for at blive bedre og for at have det sjovt med de andre på holdet – noget disse to U11-spillere sætter ord på, da de bliver spurgt om, hvad der er vigtigst for dem i forbindelse med, at de spiller fodbold:

- (1) Det er nok at blive bedre og at have et godt kammeratskab.
- (2) Og at alle tager det seriøst. At man ikke bare fjoller og man har det godt sammen og bliver bedre.
(U11-drenge)

Det at bliver bedre fylder også hos disse U10-pigespillere, men accentueringen er lidt anderledes:

Hvad er det vigtigste ved at gå til fodbold?

- (1) Venskab og have det sjovt. Så får man en god oplevelse og man har et godt hold.
- (2) Ingen mobning er også godt.

Hvad med at blive bedre til at spille fodbold?

- (1): Dét er også noget af det vigtigste, og man bliver jo også bedre, hvis man har det sjovt!
(U10-piger)

Det er vigtigt at være opmærksom på, at det at blive bedre og at mestre noget ser ud til at fylde stadigt mere i børns liv, hvilket naturligvis også har betydning i forhold til, når de skal pege på hvilke egenskaber, der kendetegner den gode træner og træningsmængde. Den gode træner skal være én, der kan lære dem noget, og de ved godt, at det er øvelse, der gør mester – og derfor efterspørger flertallet også mere træning – 80 pct. træner to gange om ugen – 70 pct. ønsker at træne tre gange eller mere!

Det er også i lyset af dette fokus på ønsket om at blive bedre at man skal forstå det forholdsvise lave antal, der angiver at "spille kampe" og "vinde kampe" – det er sjovt at spille, og det er sjovt at vinde kampe, men når de bliver bedt om at prioritere, er udvikling det vigtigste!

På samme måde er det naturligvis også vigtigt for spillerne, at man behandler hinanden ordentligt, når man er til træning og kamp, men når de bliver bedt om at prioritere, hvad der er vigtigst, så er det vigtigste at blive bedre – ikke at træningen indledes med gruppekram.

Når det vigtigste er at vinde ... handler det ofte om, at man bag sig har nogle voksne, for hvem det er vigtigt at vinde!

Vi stødte naturligvis også på spillere, der angav, at det var vigtigt at blive bedre, have det godt med de andre på holdet, men for hvem det vigtigste var at vinde - f.eks. disse U10-spillere:

- (1) Vinde, have det sjovt og få nogle gode kammerater. Men det vigtigste er at vinde, fordi det er sjovt og godt.
- (2) At vinde. Jeg vil også gerne blive bedre, men det vigtigste er at vinde.
(U-10-drenge)

En times tid efter interviewede vi disse drenges trænersteam, og da vi stillede dem spørgsmålet "hvad er vigtigt for jer som trænere", svarede de bl.a.:

- "... Indtil videre legen og det sociale. Men det ville være løgn at sige, at jeg ikke har fokus på udvikling og resultat."

Reelt var dette trænerteams holdninger rigtig fornuftige, og de gjorde et kæmpe stykke arbejde for at holde sammen på en stor gruppe spillere, men de er også et eksempel på, at der ofte vil være en sammenhæng mellem det, som trænerne praktiserer og italesætter – og når trænerne viser, at det betyder noget for dem at vinde, så kommer det også til at betyde mere for spillerne.

Når trænerne praktiserer og italesætter, at det er fællesskab og udvikling, der er det vigtigste, smitter det også af på spillerne, idet spillere, der trænes af denne type trænere, stort set aldrig nævner det at vinde som det vigtigste, men langt hen af vejen benytter sig af den samme retorik som deres trænere – f.eks. disse u12-spillere:

- (1) Have det sjovt med kammeraterne og blive en bedre fodboldspiller.
- (2) At vi har det sjovt og spiller godt sammen og bliver bedre.
(U-12-spillere)

Da vi lidt efter interviewede deres træner, var det ikke specielt overraskende at høre ham betone udvikling, kammeratskab og glæden ved fodboldspillet, hvilket blot var endnu en tankevækkende illustration af det faktum, at det i vid udstrækning er trænere, der "modellerer" det værdisæt, der gør sig gældende på hold! Forældrenes holdninger har naturligvis også betydning i forhold til, hvilke holdninger den enkelte spiller giver udtryk for, men forældrene bakker i vid udstrækning op om de holdninger, som trænere/klubben er eksponenter for.

Mere fokus på læring – og mindre på kamp!

Når man sammenligner hvad hhv. spillere, træner og forældre angiver der er vigtigst kunne noget tyde på at specielt trænere bør have mere fokus på det faktum at børn ønsker at lære mere – og reelt fik vi adskillige gange illustreret at spillere og trænere ikke har helt samme syn på hvad der er vigtigt når der trænes:

Hvad er vigtigt når man går til fodbold?

- (1) At vi lærer noget.
- (2) Ja, at man lærer nye ting og har en god træner der forklarer tingene meget godt.

Kan I sige lidt mere ... Hvad mener I med en god træner?

- (1) Han skal være god til at lære os noget. Og være sød. Sådan være glad og være god ved andre.
- (2) En god træner, det er en, som lærer én meget. Lærer én meget og forklarer tingene godt. Ved at forklare tingene to gange. Og viser os det!

(U12-spillere)

De seks øvrige spillere, som vi interviewede i klubben, fortalte reelt stort set det samme. Vi bliver derfor lidt overraskede, da vi lidt senere interviewer deres trænere:

Hvad er vigtigst for jeres spillere i forbindelse med, at de går til fodbold?

- (1) Det gør de for kammeratskabets skyld. Og for at røre sig. Og for at spille med bolden.

Vil de også gerne blive bedre?

- (2) Det synes jeg ikke, er det, som vi oplever. Mange af vores drenge giver udtryk for, at de er her for kammeratskabets skyld, men selvfølgelig også for at spille med bolden. De har jo alle sammen en drøm om at spille noget Superliga, men jeg tror også, at de alle sammen er bevidste om, at der når man nok ikke til. Men stadigvæk så er det det sociale, som vores drenge lægger vægt på.

(U12-trænere)

Som træner bør man overveje, om det giver mening at dosere de forskellige elementer i træningen lidt anderledes, således at der er mere fokus på de elementer, som en stor gruppe af spillerne efterspørger – indlæring af diverse individuelle tekniske færdigheder – og knapt så meget fokus på ”kamp” og ”taktisk træning”?

Det vigtigste er motion, trivsel og fællesskab – hvad er vigtigt for forældre?

Jf. kap. 3 er det ikke specielt overraskende, at forældrene ”overbetoner” vigtigheden” af, at deres børn bevæger sig og har det godt med de andre på holdet – noget disse U10-forældre sætter ord på:

- (1) Det vigtigste er, at han får rørt sig! Fordi det er vigtigt, at man har en god fysik. Man bliver glad af at have rørt sig. Og så er det vigtigt, at han har noget fællesskab omkring det. Nogle gode kammerater og føler, at han er en del af noget.
- (2) Det vigtigste er sammenholdet og det sociale, men hvis det skal være én ting, så er det, at de dyrker sport. Så de lærer at røre sig og bruge kroppen og motion.
- (3) At han har det sjovt. Det er lige meget, hvad han laver. Det kunne være skak eller noget helt andet. Det har han med det her.
(U10-forældre)

For forældre ses organiseret idræt som en modvægt til at den ”usunde” fritidsinteresse – aktiviteter foran en skærm – spillerne får motion og er en del af et fysisk fællesskab, hvor de får trænet deres sociale kompetencer!

Til overvejelse:

Hvad kunne det i praksis betyde for vores tænkning omkring børnefodbold, at spillerne ser ud til at have et ret markant fokus på at lære mere? Den træningsfrekvens, der udbydes i mange klubber, er jo reelt et levn fra en tid, hvor man spillede fodbold om sommeren og håndbold om vinteren. – Spørgsmålet er, om det er ved at være på tide at overveje, om man også i børnefodbolden skal til at øge træningsfrekvensen fra to til tre gange om ugen?

Kunne det have konsekvenser for ”dosering” af indholdet i træningen – at der f.eks. meget mere målrettet arbejdes med at etablere træningsmiljøer med fokus på individuel teknisk træning – f.eks. lokale eller regionale ”fodboldklinikker” på tværs af alder, køn og klub?

4.3 Det hjælper ikke at råbe til træning – perspektiver på den ”gode” træner

Hvilke egenskaber kendetegner ifølge spillere, trænere og forældre ”den gode træner” – det giver tabel 4 en indikation af:

Hvad kendetegner "Den gode træner"	Spillere	Trænere	Forældre
At træneren ved en masse om fodbold	62 pct.	48 pct.	43 pct.
At træneren er god til at give spilletid til alle	48 pct.	28 pct.	25 pct.
At træneren er god til at skabe sammenhold	35 pct.	39 pct.	53 pct.
At træneren er god til at skabe god stemning i forbindelse med træning	31 pct.	35 pct.	41 pct.
At træneren sørger for at ingen bliver holdt udenfor	28 pct.	31 pct.	26 pct.
At man kan med træneren om andet end fodbold	10 pct.	15 pct.	6 pct.
At han er god til at spørge os om hvad vi gerne vil lave til træning	10 pct.	11 pct.	7 pct.
At træneren kan sætte sig i respekt	8 pct.	15 pct.	13 pct.

Tabel 4: Hvad, synes du, kendetegner den gode træner? (Der måtte sættes tre krydser) Træner og forældre blev stillet følgende spørgsmål: Hvad tror du dine spillere/barn mener der kendetegner den gode træner?

En som er bestemt – et spillerperspektiv

Når man er U10-12-spiller går man ikke til fodbold for at "snakke" med sin træner eller "blive taget med på råd" – man går til fodbold for at lære noget. Og derfor er det vigtigt, at træneren rent fodboldfagligt er dygtig – noget disse U12-drenge betoner i deres karakteristik af "den gode træner":

- (1) Én, som er bestemt, som siger, hvad man skal gøre, viser gode øvelser og ikke bare lader os spille kamp hele tiden. Så man også får lært noget.

Bestemt?

- (1) Siger tingene ordentligt, og så det ikke bare bliver sådan noget hygge-noget, hvor man bare skal løbe rundt.
- (2) En god træner er, at han ikke råber af én, hvis man har begået en fejl ... Det hjælper ikke at råbe til træning ... Og så skal han vide noget om fodbold!
(U12-spillere)

Man vil gerne være bedre, og derfor er den gode træner kendetegnet ved følgende:

- Er fodboldfagligt dygtig
- Være god til at forklare ting
- Være anerkendende
- Være bestemt i betydningen af, at det er træneren der tager styringen i træningen!
- Én der ikke råber af dem! Trænere må gerne korrigere, men det skal gøres på en ordentlig måde, hvor den der laver en fejl ikke udstilles!

Spillerne har reelt høje forventninger til deres trænere, hvilket potentielt kan konflikte med den helt overvejende "trænerrekrutteringsstrategi", nemlig "der manglede en træner, og så sprang jeg til", hvilket seks ud ti anfører som deres afsæt for at komme i gang med at være trænere. Udfordringen er dog, at blot fordi man har tiden, behøver det jo ikke betyde, at man

også besidder den fornødne faglighed!

Spilletid er vigtigt!

Måske lidt overraskende betoner halvdelen af spillerne vigtigheden af, at trænerne er gode til at give alle spillere spilletid – noget disse U11-drenge betoner, da vi spørger ind til den gode træner:

(1) Det er én, som giver én lov til at være inde på banen i noget tid, og som ikke altid lader de samme starte ude!

(2) Jeg synes også, det er godt med, at alle får lige meget spilletid.

Men I har jo lige fortalt, at I også gerne vil vinde? Så hvad er vigtigst?

(1) Det er stadig vigtigere, at alle har lige meget spilletid.

(U11-drenge)

Set fra et spillerperspektiv er det vigtigt, at træneren er god til at sørge for spilletid til alle! Når man er U10-12 spiller kan man godt sætte sig ind i, hvordan det er ikke at komme på banen – eller få meget begrænset spilletid – og dermed bliver det også en vigtig trænerregenskab at kunne sørge for at alle får spilletid – også selvom det måske betyder, at holdet taber.

Den gode træner – et trænerperspektiv:

I forbindelse med interviewene stødte vi reelt på fire typer af trænere:

Det skal være lærerigt og sjovt!

Flertallet har som afsæt, at de gerne vil lære børnene at spille fodbold, forsøge at være eksperimenter for en anerkendende tilgang og har fokus på, at det at gå til træning skal være en god oplevelse – noget denne U11-træner sætter ord på:

Hvad kendetegner den gode træner?

”... At spillerne har lært noget. At de blevet udfordret og samtidig har haft det sjovt. Og ikke føler, at det er en straffelej, hvor man bare kommer for at stå ret og løbe nogle omgange og så hjem. De skal have haft en god oplevelse ud af det, ellers har jeg ikke gjort det godt nok ...”

Den involverende træner

Specielt når man kommer op og træner U12 er der stadig flere trænere der forlader ”tankpasserpædagogikken” og i stadigt stigende grad forsøger at involvere spillerne i træning, kampanalyse m.v. – og målsætningen er at få dem til at tænke fodbold. Denne U12-træner sætter ord på tilgangen:

”... I min optik der er den gode træner ham, som ikke står og råber og skriger og skælder ud, når de laver en fejl og dikterer alt fra a til z. Det er ikke den gode træner. Det er ham,

hvor han spiller bolden lidt over til sine børn og lader dem være medspillere i stedet for, at man står og styrer hele butikken ...”

Den glade piskesvinger!

Den super engagerede træner, der er 120 pct. på til træning og kamp, som har let til ros og ris og hvor ”pædagogikken” er kendetegnet ved, at spillerne skal have besked, når de gør noget godt, og når de gør noget der knapt så godt – noget dette trænersteam illustrerer:

Hvad er den gode træner set fra et spillerperspektiv?

- (1) Jeg vil gætte på, at det er at lave en varieret træning, give dem frihed under ansvar og kan gøre det til en såvel sjov som lærerig oplevelse at være til træning.
 - (2) En træner, som roser, når de gør noget godt.
 - (3) En engageret træner, som lever sig ind i kampsituationer, og en gang imellem svinger pilsken. Sådan må det være, hvis man engang imellem vil udfordre alle. Så må vi stille krav om, at man ikke bare løber rundt på legepladsen.
- (U10-trænersteam)

Det er ofte trænere, der er ret ambitiøse på hans/hendes afdelings vegne – hvilket ofte betyder et højt aktivitetsniveau – hvilket gør, at man ofte kan slippe af sted med at være ret ”konstante” i forhold til spillerne. Som en U10-forælder udtrykker det: ”Engagement vinder nogle gange over pædagogikken”.

Den religiøse træner

Vi stødte på en del religiøse trænere – forstået som at de troede, de vidste mere om deres spillere, end de reelt gjorde – og så nogle få, som reelt ikke havde nogen som helst føling med, hvad deres spillere efterspurgte – f.eks. denne U12-pigetræner:

- (1) Den gode træner, det er en, som motiverer dem lidt. Der er aldrig nogen, som bliver kede af, at der er en træner, som råber lidt af dem, for det er positivt, og det har vi også lært dem fra starten af. Hvis vi råber noget, så er der ikke noget negativt i det. Det er kun for at hjælpe dem til at blive bedre fodboldspillere. Jeg tror også, at skudtræning er noget, som de lægger stor vægt på til træning. Og selvfølgelig at de også synes, at når vi sætter dem i gang med at spille til to mål så har det været god træning.”
- (U12-pigetræner).

Spillerne kan rigtig godt lide deres træner, men efterspørger reelt ikke noget af det, som han betoner som vigtigt – de synes det er pinligt at blive råbt af, de synes, de spiller for meget til to mål, og de efterspørger ikke skudtræning, men mere teknisk træning. Og hvorfor gør de så ikke noget ved det? Det er ikke altid enkelt som 11-årig at bede en voksen om at ændre på hans/hendes træning!

Den ureflekterede boldhenter og dinosauren er udrydningstruede racer!

Tidligere kunne man støde ind i trænere, som trænede hold i mangel af bedre – og hvis pri-

mære funktion var at hente bolde, veste og sørge for, at der ikke var nogen, der kom op og slås! Fodboldfagligt havde de ikke det vilde at byde ind med og ambitionsniveauet var lavt!

På trods af, at seks ud ti er rekrutteret ved, at der opstod et hul, så stødte vi reelt kun på trænere, der havde overvejet, hvad de ville med deres funktion som trænere og som kunne begrundes, hvorfor de gjorde, som de gjorde.

Vi stødte reelt heller ikke på trænere, der levede i en tidslomme med høje knæløftninger, løbeturen rundt om banen og drømmen om at vende tilbage til den gang lilleput spillede 11-mands. I vid udstrækning oplevede vi, at der er opbakning til tankerne bag "Holdninger og handlinger", nye spilleformer m.v. – og at tankerne også bliver forsøgt implementeret i praksis.

Den gode træner? Det er som ham, de har nu ...

- Forældreperspektiver på den gode træner

Ikke specielt overraskende ligger forældrene specielt meget vægt på, at træneren er god til at skabe trivsel på holdet – kendetegnet ved at er godt sammenhold og en god atmosfære i forbindelse med træning og kamp. Som det fremgår af nedenstående, er der dog langt flere forventninger knyttet til trænerrollen:

Hvad kendetegner den gode træner?

- (1) Én som har pædagogiske evner, men som også kan skære igennem og skabe struktur. At jeg kan sende min dreng trygt til træning og vide, at der bliver taget god hånd om den del af fællesskabet også. Helt konkret kan jeg godt lide, at vores træner kalder en spade for en spade, men at der ligger en eller anden empati bagved. At der ikke er en eller anden sindssyg træner, som bare brøler op, men omvendt at han også kan sætte sig i respekt.
- (2) En god træner, er sådan en som jeg har nu. En som forventer noget af børnene, sætter nogle krav til træning, forventer at de kommer til tiden. Men han taler til dem på en pæn måde.
- (3) Én god træner er Anders Andersen! Han går rigtig meget op i, at de også er sociale uden for banen. Gode arrangementer, fx leje af biografen, hvor de sidder og spiller Fifa 14. Og ture! Vi har lige været i Holland og til Nørrehalne Cup og vi har været i Lalandia. Han er god til, at det ikke kun handler om træning og kamp!
- (1) Én der sørger for, at træningen foregår i en positiv atmosfære. Og specielt i kampe! At man ikke får negativ kritik, men at der også bliver fokuseret på anerkendende på de positive ting.
- (2) En god træner kan vel også rumme alle de børn, som er der. Uanset hvor dygtig man er, så er en god træner en god pædagog.
(Forældre til U12-spillere)

Pædagogiske evner, skabe struktur, tryghed, empati, lave aktiviteter udenfor banen, anerkende og inkluderende – der er mange forventninger knyttet til trænerrollen, der som oftest bliver varetaget af den frivillige forældretræner, der trådte til, fordi der manglede en træner!

Det positive er, at når der er knyttet så mange forventninger til trænerrollen, så er det ofte med afsæt i, hvad forældrene har set modelleret af deres eget barns træner. Udtrykt lidt anderledes: forventninger kommer af erfaringer – og langt de fleste forældre har gode erfaringer med deres børns trænere.

I interviewene betones det meget kraftigt, at det eneste en træner ikke skal er at råbe af mit og de andres børn – det er reelt et meget lille mindretal af forældre, der efterlyser den ”glade, engagerede, piskesvinger” – de efterspørger voksne, der kan sætte sig i respekt, stiller krav og taler ordentligt til deres spillere.

4.4 Løbeøvelser er ikke sjovt – perspektiv på ”god træning”

Gode trænere laver god træning – men hvilke elementer ligger hhv. spillere, trænere og forældre vægt på, når de skal søge at indkredse den gode træning – det giver tabel 5 en indikation af:

Hvad er god træning?	Spillere	Trænere	Forældre
At vi laver noget forskelligt	38 pct.	31 pct.	32 pct.
At vi lærer noget nyt	25 pct.	22 pct.	21 pct.
At træningen er sjov	24 pct.	41 pct.	32 pct.
At træningen er seriøs	21 pct.	19 pct.	27 pct.
At vi kommer i god form	19 pct.	3 pct.	-
At vi har det godt med hinanden	12 pct.	4 pct.	10 pct.
At der er plads til at lave fejl	9 pct.	14 pct.	14 pct.
At der er mange spillere til træning	6 pct.	2 pct.	2 pct.
At vi selv må bestemme nogle af øvelserne	6 pct.	10 pct.	4 pct.

Tabel 5: Hvad kendetegner god træning? (Spillerne måtte sætte op til to krydser) Trænere og forældre blev stillet følgende spørgsmål: Hvad tror du dine spiller/ dit barn vil sige kendetegner ”god træning”

Der er bred enighed om at ”god træning” – set fra et spillerperspektiv – er kendetegnet ved variation, at man lærer noget nyt, at det er sjovt og seriøsitet. Disse U11-drenge sætter ord på hvad der er vigtigt, når man træner:

- (1) At man træner sammen med sine venner! At man har det godt.
- (2) Og at folk tager det seriøst. At man ikke går og griner og taler om alt muligt andet. For når det er useriøst, så er det rigtigt irriterende. Der har jeg faktisk været ved at stoppe nogle gange, fordi folk tager det useriøst. Man må gerne gå og snakke om noget andet, det kan bare godt blive for meget nogle gange.
- (1) Og når det skal være seriøst er det jo fordi vi gerne vil blive bedre.

- (2) Det er også vigtigt træneren er flink og han viser os nogle gode øvelser.
 (3) Det er sjovt, når man kan finde ud af øvelserne!
 (1) Og så er det vigtigt at man rører bolden meget! Løbeøvelser er ikke ligeså sjovt!
 (U11-drenge)

Hertil kommer, at en gruppe af spillere også anfører, at træningen gerne må være hård, så man kommer i god form, hvilken måske skal ses i lyset af en udvikling i retning af, at børn stadig tidligere oplever at være ansvarlige for, hvilke signaler de sender med deres krop (Grube & Østergaard 2013).

Omvendt er det ikke vigtigt, at der er mange – man kan stadigvæk godt lære noget, selvom der er få til træning – og der er også meget få, der har brug for at have indflydelse på træningens indhold. På trods af det rituelle ”Skal snart spille kamp?”, er spillerne helt trygge ved, at træneren har styr på træningen.

Reelt er spillere, trænere og forældre meget enige om, hvad der kendetegner god træning – dog således at trænere ligger meget mere vægt på at ting skal være ”sjove” end spillerne gør! Dette kunne være en indikation på den svære proces det kan være – specielt som forældretræner – at gå fra, at fodbolden skal leges ind i børnene til at spillerne specielt i U11-12 begynder at efterspørge det at kunne mestre fodboldtekniske færdigheder – hvilket de godt ved kræver udholdenhed og mange gentagelser. Når man er U11-12 spiller består det ”sjove” i at man mestrer en ny kompetence – men processen behøver i sig selv ikke at være sjov.

Forældrene har mange holdninger til træneradfærd, miljøet omkring træning m.v. – men meget få input omkring selve indholdet i træningen. Det er trænerens ansvar, og de synes i udgangspunktet, at træneren er god til at ramme børnenes niveau – hele 84 pct. oplever nemlig, at deres barn i forbindelse med træning bliver matchet på hans/hendes niveau.

4.5 Trænerne har fokus på såvel spillet på som uden for banen

Selvom man nogle gange kan komme i tvivl, når man oplever en hidsigt gestikulerende U10-træner, der forsøger at råbe sine spillere frem til sejr, har det store flertal af trænere et meget større projekt end blot at vinde – eller udtrykt lidt anderledes: De har fokus på spillet såvel på som uden for banen.

I undersøgelsen spurgte vi ind til, hvad de synes, der var vigtigt i forbindelse med deres funktion som trænere – se tabel 6:

Hvad er vigtigt for dig i forbindelse med din funktion som træner?	I høj grad vigtigt	I nogen grad vigtigt
At give børnene nogle gode oplevelser	79 pct.	19 pct.
At skabe et godt fællesskab på holdet	78 pct.	19 pct.
At holdet bliver bedre	71 pct.	27 pct.

At den enkelte spiller bliver bedre	69 pct.	29 pct.
At give dem kompetencer de også kan bruge uden for banen	48 pct.	47 pct.
At træningen er sjov	44 pct.	51 pct.
At jeg har et godt samarbejde med forældre	43 pct.	43 pct.
At vinde kampe	15 pct.	58 pct.

Tabel 6: Hvad oplever du som vigtigt i din funktion som træner?

Som det fremgår, er der mange temaer, der vurderes som værende vigtigt, når man er træner. Det store flertal af trænere betoner i høj grad vigtigheden af at give spillerne oplevelser, skabe et godt fællesskab, samt at såvel den enkelte spiller som holdet udvikler sig.

Udviklingen er dog ikke kun knyttet til det rent fodboldfaglige – halvdelen af trænere angiver nemlig, at det også er vigtigt at give spillerne kompetencer, som også kan bruges uden for stregerne – noget disse U11-U12-trænere sætter ord på:

- (1) Mit mål er også helt klart det sociale, og at de opfører sig ordentligt overfor hinanden. At de opfører sig ordentligt, og at der ikke, på trods af fodboldkunnen, når man sætter dem sammen, er brok og ballade. Jeg går ikke så meget op i resultater.
 - (2) ... Jeg synes jo, det er at udvikle dem. Dels til at blive bedre til fodbold, men også deres sociale kompetencer, synes jeg, er en væsentlig del. Men det er jo, at de udvikler sig generelt. Der er jo nok ikke ret mange af dem, som kommer op og spille højt niveau alligevel, så de sociale kompetencer er jo mindst ligeså vigtige! Det kan de jo bruge i alle livets henseender..."
- (U11-12 trænere)

For den store gruppe af trænere handler det ikke kun om fodbold – det handler også om at spille spillerne gode til spillet uden for banen.

Lidt tænkevækkende er det måske, at det eneste, der ikke er super vigtigt for trænere er at vinde – kun 15 pct. angiver, at dette i høj grad er vigtigt, og 33 pct. angiver, at dette slet ikke er vigtigt for dem!

Til overvejelse:

Spillerne efterspørger trænere, der fodboldfagligt er dygtige og som er gode til at lære fra sig. Forældrene efterspørger empatiske pædagoger, som har fokus på trivsel. Trænere betoner vigtigheden af projekter, der ligger uden for banen – sociale kompetencer, forældresamarbejde, at få fællesskaber til at fungere m.v. Der er således høje forventninger til træneres kompetencer såvel inden for som uden for banen!

Hvis man kigger på DBU's uddannelse af børnetrænere, er "spillet" uden for banen kun i meget begrænset omfang inkluderet i C-licensen og spørgsmålet er om det – i takt med at forældre i stadig stigende grad efterspørger trænere, der også har fokus på spillet uden for banen – i højere grad bør tænkes ind som en del af C-licensen? Det er jo fint, at trænere har styr på "øvelsesgeneratoren", men hvis han ikke kan genere trivsel og trykke læringsrum, kan han udvikle nok så mange nye spændende kreative øvelser – der dog næppe får den store effekt!

4.6 "I starten var informationsniveauet virkelig elendigt"

– Forældreperspektiver på det at blive en del af en fodboldklub

Som klub er det vigtigt at være opmærksom på, at flertallet af de forældre, der møder op med deres børn ikke er specielt fortrolige med foreningskulturen:

- 44 pct. angiver, at de har stort kendskab til foreningslivet – en gruppe der primært er kendetegnet ved, at de selv har spillet fodbold.
- 48 pct. at de har mindre kendskab til foreningslivet, hvilket ofte dækker over, at de selv har været foreningsaktive som unge, men når de dukker op med deres børn er det 15-20 år siden, de sidst har sat deres ben i en forening – m.a.o. den gang man fik en "kampseddel" med besked om, hvornår man skulle møde op til kamp!
- 8 pct. angiver, at de slet ikke har noget kendskab til foreningsliv.

For dem, der selv aktuelt er aktive i foreningslivet, er det ikke noget problem at navigere i "fodboldkulturen":

Føler du, at I som forældre blev taget godt imod i klubben?

- Det er jo det samme som i springgymnastik med at stå og bage nogle kager og stå i nogle boder engang imellem. At komme til nogle kampe ind imellem. Jeg vil sige, at opvisninger, det er trods alt mere fredeligt end fodboldkampe. Forældrene er sådan lidt mere...

Er informationsniveauet højt i fodboldklubben?

- Det synes jeg. Der er det der intra hele tiden, og jeg synes, at det er en enorm service, at man hele tiden bliver mindet om det dagen før. Jeg ved faktisk ikke, hvad det hedder. (Mor til U12-spiller)

For den "foreningsvante" er det lidt ligegyldigt, om det gymnastik, håndbold eller fodbold – grundstrukturerne og forventningerne er stort set de samme. Det er lidt mere kompliceret, når man reelt aldrig har sat sine ben i en forening før – noget denne U10-far sætter ord på:

- Da vi startede, synes jeg, at det var rent elendigt. Møde op – og hvad man skal gøre, og hvad er meningen, og hvad er forældrenes rolle i det? Vi var helt blanke og den gang havde vi heller ikke Holdsport. Nu hvor holdsport er kommet på, fungerer det godt, synes jeg. Der er kommet bedre styr på det. (Far til U10-dreng)

Når man har været en del af en kultur i længere tid, er der mange ting, man tager for givet, og som ikke længere bliver italesat og forklaret – hvilket specielt er problematisk, når der kommer "sene startere". Forældre til disse børn behandles ofte som dem, der kom med deres børn da de var 4-5 år gamle, men der er som oftest en grund til at "de sene startere" begynder sent.

Ofte handler det om, at de har valgt noget andet fra og gerne vil i gang med en ny aktivitet, eller at familien ikke har hverken idræts- eller foreningshistorie – og derfor først møder op, når børnene er store nok til selv at vælge deres fritidsaktiviteter. Specielt sidstnævnte gruppe har brug for at blive behandlet lidt anderledes – forstået som at blive introduceret til foreningslivets værdier og de praksisser, som de forventes at indgå i.

I forsøget på at blive klogere på, hvad der kendetegner den klub, der er god til at inkludere "nye" forældre, spurgte vi ind til en række faktoreres betydning i forhold til det man kunne kalde det gode klubmiljø – set fra et forældreperspektiv: "Top 2-4" fremgår nedenfor:

- 87 pct. angiver, at det er vigtigt, at man som ny forældre – f.eks. gennem en folder eller et menupunkt på hjemmesiden – bliver ordentlig introduceret til hverdagen i en fodboldklub – info om kontingenter, kørsel til kamp osv.
- 69 pct. angiver, at det er vigtigt, at man som forældre bliver introduceret til de målsætninger, der gør sig gældende på den årgang, hvor deres barn spiller.
- 53 pct. angiver, at det er vigtigt, at der løbende bliver afholdt forældremøder, hvor trænerne redegør for planerne med årgangen, og hvor forældrene kan stille spørgsmål og komme med kommentarer.

Ovenstående er i vid udstrækning knyttet til "praktiske forhold i hverdagen på en årgang", men reelt er det noget andet, som forældrene angiver, er det vigtigste i forhold til etablering af et godt og trygt klubmiljø – nemlig at klubben har formuleret en trivselspolitik. Det store flertal af forældrene – 88 pct. – angiver, at det er den vigtigste enkeltfaktor i forhold til etablering af et godt klubmiljø! Udtrykt lidt anderledes så udfordrer forældrene klubberne til at forholde sig til mobning, omgangstone, omklædningsrumskulturen – og når en ud af fire børn i 3-5. klasse angiver, at de har oplevet "mistrivsel" i forbindelse med fritidsaktiviteter, giver det måske meget god mening, at klubberne også har fokus på dette tema!

Hvad oplever forældrene at deres børn tager med sig fra fodbolden?

Fodbold handler om spillet på banen – og så alt det, børn tager med sig, når de går hjem fra træning og kamp. I forsøget på at blive klogere på, hvad forældrene oplever, at deres børn får med i "rygsækken" ved at gå til fodbold, spurgte vi efter, hvad de konkret oplevede, at deres tog med sig fra banen:

Hvad oplever du, at dit barn får ud af at spille fodbold?	I høj grad	I nogen grad
Får nogle gode oplevelser	61 pct.	35 pct.
Lære at indgå i et fællesskab	60 pct.	36 pct.
Har det sjovt	58 pct.	38 pct.
Oplever at blive bedre til noget	47 pct.	46 pct.
Kommer i god form	41 pct.	45 pct.
Lærer at konkurrere med andre	40 pct.	45 pct.

Tabel 7: Hvad oplever du som forældre, at dit barn får ud af spille fodbold?

Forældrene er helt med på, at det ikke kun handler om spark, vendinger og mål – fodbold handler nemlig også om meget andet – at tilegne sig sociale kompetencer, oplevelsen af at blive bedre, bevægelse m.v. – og så det at få nogle gode oplevelser med andre. Specielt trænerne er opmærksomme på denne dimension – herunder at give noget af det videre, som de selv har oplevet som børn – f.eks. denne U10-træner:

- "... Det vigtigste for mig er, at vi selvfølgelig selv tager alle de erfaringer, vi har med de fantastiske ture til Tyskland, Holland og så videre og giver det videre til vores spillere. Alt det sociale, alle de kammerater jeg har fra dengang, snakker jeg stadig med i dag – og det vil jeg rigtig gerne give videre ..."
(U10-træner)

4.7 Det gode fodboldmiljø?

Det gode fodboldmiljø er kendetegnet ved udfordrende og trygge læringsmiljø, hvor spillerne oplever, at de bliver bedre, trænere, der har en anerkendende tilgang til spillerne samtidig med, at det er ham eller hende, der bestemmer! Det er miljøer, hvor træneren har et projekt, der rækker uden for banen, og klubber, der er kendetegnede ved, at de er gode til at sætte ord på, hvad der såvel er deres overordnede projekt som projektet på den enkelte U10-årgang.

Det er tankevækkende, at det gode fodboldmiljø – når man er U10-12 spiller, træner og forældre – i vid udstrækning handler om proces og udvikling og kun i meget begrænset omfang om præstationer og om at vinde!

5. "Jeg tror, vi spiller i SBI"

– Perspektiver på kampe og resultatformidlinger

Når der i det følgende vil blive sat fokus på, hvad såvel spillere, træner og forældre tænker omkring kamp og resultatformidling, er det vigtigt at se det i lyset af det foregående afsnit – forstået som at fodbold handler om langt mere end blot at vinde over Øde Hastrup FC og om vi ligger nr. 2 eller 7 i vores pulje. Det handler om blive bedre, mestre noget, empatiske trænere, sociale kompetencer og venskaber for livet! Dermed ikke sagt at det at spille kampe, at vinde og evt. også at kunne aflæse holdets placering i en tabel ikke er vigtigt – det er det! Men det er vigtigt på lige fod med en masse andre vigtige ting .

I dette afsnit vil der være fokus på følgende:

- Den gode kamp
- Hvem tjekker stillinger og hvor meget?
- Hvilken betydning har stillinger i hverdagen på et hold?
- Hvad var "konsekvenserne" af "manglende" resultatformidling i efteråret-vinteren 2013-14?

5.1 Man kan godt have spillet godt, men de andre var bare bedre

– Perspektiver på den gode kamp!

Som det fremgik af kapitel 4 rangerer det at spille kamp ikke nær så højt som så højt som vigtigheden af at træne! Det betyder dog ikke, at spillerne ikke også er vilde med at spille kampe – og faktisk angiver 55 pct. af spillerne, at de godt kunne tænke sig at spille flere kampe. Men hvad er så vigtigt – set fra et spillerperspektiv – når man spiller kamp? Det giver tabel 8 en indikation af:

Hvad er vigtigt, når man spiller kamp?	Meget vigtigt	Vigtigt
At vi taler ordentligt til hinanden	73 pct.	25 pct.
At vi har gjort det så godt, vi kunne	69 pct.	31 pct.
At forældrene opfører sig ordentligt	47 pct.	36 pct.
At vi behandler modstanderne ordentligt	38 pct.	49 pct.
At trænere ikke råber efter os	25 pct.	36 pct.
At vi vinder	22 pct.	38 pct.

Tabel 8: Hvad er hhv. "meget vigtigt" og "vigtigt", når man spiller kamp?

Der er mange ting, der vigtige, når man spiller kamp, men det vigtigste er, at spillerne internt på holdet taler ordentligt og at man har gjort det så godt, man kunne! Samtalen med disse U11-12 drenge peger på, at der er mange ting, der er vigtige når man spiller kamp:

Hvad er vigtigt ved at spille kamp?

(1) At spille sammen!

- (2) Det kan godt være en god kamp, selvom man ikke vinder. Hvis vi nu spiller godt, og vi taber, så kan det stadig være en god kamp, fordi vi spillede god fodbold.
- (3) Det vigtige er, at man tager det seriøst. Man kan godt have spillet godt, men de andre bare var bedre.
- (1) At sige "Kom igen!"
- (2) Man kan godt sige til folk, at de godt kunne have gjort det bedre, men man skal ikke stå og råbe.
- (1) Og så er det vigtigt: fair play, at man ikke spiller svinsk og alt muligt.
- (1) Et kampråb! Hver gang vi har brugt det, så har vi vundet!
(U11-12-drenge)

I lighed med en stribe af andre undersøgelser kommer det at vinde længst nede på listen – 22 pct. angiver, at det er meget vigtigt. For det store flertal af spillere er der andre ting, der faktisk er vigtigere, og de kan sagtens leve med at tabe en kamp, hvis "modstanderen var bedre og vi gjorde vores bedste"-kriteriet er opfyldt.

Det er dog plads til nuancer – det er vigtigst at spille godt, men det er "federe" både at spille godt og vinde:

Hvad betyder resultater for jer?

- (1) Ikke så meget. Vi vil gerne spille godt.
- (2) Hvis man skal være helt ærlig, så vil man jo helst vinde.

Hvad er vigtigst?

- (1) Spille godt! Så har man bevist, at man er blevet bedre.
- (2) Begge dele! Fordi selvom man spiller godt, er det ikke ligeså fedt, som at spille godt og vinde en kamp.
(U12-spillere)

Man tænker ikke over det resten af dagen – om det at vinde og tabe!

Hvilken forskel gør det for spillerne, om de hhv. vinder eller taber? Det sætter disse U11-drenge ord på:

Tænker I over resultater, når I kommer hjem?

- (1) Ja, hvis vi har vundet, har man den der gode følelse i maven, og hvis vi har tabt, er det sådan "ej, det kunne jeg have gjort det bedre!" Man får en skyldfølelse. Jeg gjorde det ikke godt nok. Vi kunne have vundet, hvis jeg havde gjort det bedre.

Tænker I andre også sådan?

- (2): Næh...

Tænker I over, hvordan I kunne have gjort noget anderledes, når I går hjem fra kamp?

- (2) Ja, det gør jeg, men jeg har ikke skyldfølelse.
- (3) Jeg tænker "nøj, jeg skulle lige have scoret der!" Men ikke resten af dagen.

(U11-drenge)

Kampen bliver individuelt evalueret – og ofte mere, hvis man har tabt, end hvis man har vundet. Det er lidt tankevækkende at opleve 10-11-årige drenge tale om at de kan have ”skyldfølelse”, men heldigvis er det få, der angiver at have det sådan – og skyldfølelsen fordufter hurtigt igen!

De skal ikke råbe så sindssygt, som de gør nogle gange – når forældrene står på sidelinjen!

Tilskuere er en vigtig del af en fodboldkamp, men spillerne har nogle ret klare forventninger til de tilskuere, de selv har medbragt – nemlig deres forældre! Halvdelen af spillerne angiver nemlig, at det er ”meget vigtigt”, at de opfører sig ordentlig. Hvad det indebærer, giver disse U11-dreng et godt bud på:

Hvordan skal forældre være til kamp?

- (1) Måske ikke råbe så sindssygt, som de gør nogle gange.
- (2) De skal ikke råbe for meget. Nogle gange kan det godt blive sådan en lille smule pinligt.
- (1) De skal kun råbe gode ting. Jeg synes ikke, at det er så rart, hvis ens forældre står og råber dårlige ting.
- (2) De må selvfølgelig gerne møde op, men jeg har prøvet mange gange, at så brokker de sig, og det er ikke godt for, så går der mere tid med det.
- (3) De skal bare se fodbold. Se og heppe lidt, men de skal ikke råbe.

(U11-drenge)

Forældrene skal være opmærksomme på at ”pinlighedsfaktoren” får en stadig større betydning i spillernes liv – og det kan godt opleves som pinligt, når forældrene brokker sig eller på andre måder bare er for meget.

Og nogle forældre kan godt se, at deres funktion ændrer sig lidt i takt med, at spillerne bliver ældre – at de går fra den altid positivt anerkendende, hvor alt er fantastisk, til de mere iagttagende, fordi de godt ved, at deres børn godt ved, når de har lavet hhv. noget godt og skidt. Denne udvikling sætter disse mødre ord på:

Hvordan skal forældre agere på sidelinjen ifølge jeres drenge?

- (1) Nu skal vi nok bare være der og tie stille.
- (2) Min søn synes, at det er fedt, når vi er her, og at vi klapper og giver ros. Men han synes også, at vi skal holde vores kæft, hvis vi bliver for emsige. Det har vi lært! Vi har været nogle allerhovedes gode heppe-soccermoms, men vi har også lært at tage den lidt med ro.

(Forældre U11-spillere)

Drengene spiller for at vinde – i nuet. Trænerne og den gode kamp!

Når man spørger trænerne så er der reelt en tendens til, at de overbetoner spillernes fokus på at vinde – hvilket f.eks. samtalen med denne U11-træner illustrerer:

Hvad er vigtigt for spillerne, når de spiller kamp?

(1) Drengene spiller for at vinde. I nuet.

(2) Helt sikkert. Drengene spiller for at vinde. Jeg har også trænet piger tidligere, og det er sgu lige meget, om de vinder eller taber. De skal have det godt med hinanden, og det kan godt være irriterende som træner, selvom det er fedt, at de har det godt. Men drengene går ind for at vinde.

Jeres spillere siger faktisk, at det er vigtigere at spille godt end at vinde. At lykkes med det, som I har lært dem.

(1) Det kan jeg egentligt godt se, når du siger det nu. Vi siger jo hver gang, vi spiller kamp, at det betyder ikke ret meget, om vi vinder eller taber. Hvis de har gjort deres bedste, kan de ikke gøre det bedre. Vi har da også været ude og spille nogle kampe, hvor de har tabt, men hvor de stadigvæk har spillet en fantastisk fodboldkamp. Så det kan faktisk godt være at jeg tager lidt fejl mht. hvad der er vigtigst!

(Trænere U11-drengene)

Som det tidligere er fremgået, er det heller ikke så vigtigt for trænerne at vinde – for det store flertal handler det i højere grad om at kunne overføre elementer fra træningsbanen til kamp – noget denne U12-træner sætter ord på:

- "Jeg kan blive næsten sådan helt høj, når noget af det, vi har trænet på træningsbanen bliver overført til en kamp. F.eks. hvis har trænet et overlap igennem noget tid, og det så lykkes i kamp – så kan jeg blive sådan helt "Yes"! – Det virker! Og så kan jeg sagtens leve med, at vi taber kampen, fordi mit fokus ikke er på, at vi nødvendigvis SKAL vinde for enhver pris – for mig handler det mere om udvikling."

(U12-træner)

Denne forskel i fokus – hhv. et præstations- og udviklingsperspektiv – er der også forældre, der bemærker:

- "... Når vi så står til kamp med forældrene, så er forældrene meget mere oppe gear. Anders er også oppe i gear, men succeskriteriet er helt anderledes for ham end for os forældre. Vi vil bare have, at pigerne vinder, mens Anders har mere fokus på, at pigerne spiller godt. Den forskel er meget sjov at se ..."

(Forælder til U12-piger)

De er ikke så fokuserede på resultat – Et forældreperspektiv

Når vi spørger forældre om, hvad der er vigtigt for deres børn i forhold til det at spille kamp,

er de meget på bølgelængde med, hvad deres børn tænker:

Hvad er vigtigst, når jeres børn spiller kamp?

(1) At spille godt.

(2) Ja, lige præcis. At spille godt. Det er det vigtigste. De kommer selvfølgelig ud og tænker, "øv, den vandt vi ikke!" Men bare det at de kan se, at de gjorde det godt og spillede rigtig godt sammen, det er 120 % for dem. Det betyder alt! De er ikke så fokuserede på resultaterne pt.

(1) Selvfølgelig synes de stadig, at det er fedt at spille stævne. De var af sted i weekenden, hvor de blev nummer 4, men det var de stolte af, fordi de vidste godt, at de havde ydet deres bedste, og det de kunne. Så der var ikke noget med sure miner eller skideballer indbyrdes. For de ved godt, hvornår de har gjort deres maks – og det gjorde de til dette stævne!

(Mødre til U12-drenge)

Den gode kamp – en opsamling

Set fra et spillerperspektiv handler den gode kamp primært om at spille godt og "gøre sit bedste" – sekundært om at vinde – og hvis de to ting kan kombineres, er det en ekstra bonus. I udgangspunkt forekommer det sådan, at trænerne overvurderer spillerens fokus på at vinde – reelt er det sådan, at spillerne – i lighed med trænerne – også har fokus på at de selv og holdet udvikler sig. Det er processen og retningen, der er vigtig!

5.2 "Jeg tror, vi spiller i SBI" – Perspektiver på resultatformidling

Der behøver ikke nødvendigvis være en sammenhæng mellem at spille kamp og tjekke stillinger i en turnering – og for 53 pct. af spillerne er der ikke den sammenhæng, for de tjekker ikke stillinger og for ca. halvdelen af denne gruppe gør det sig gældende, at de reelt ville have svært ved at se, hvor de skal lede, for de ved heller ikke, hvilken række deres hold spiller i! – Noget denne samtale med disse U11-drenge ret tydeligt illustrerer:

Ved i hvilken række jeres hold spiller i?

(1) Det ved jeg ikke.

(2) Hvad mener du med det? Række?

(3) Jeg tror, vi spiller i SBI...

(2) Jeg tror, jeg spiller 2.række

(1) Jeg tror, jeg spiller 11.række.

(U11-spillere)

Spillerne har opfanget lidt forskelligt – de har hold, der spiller både i DGI og DBU Sjælland, de er U11 og deres hold er tilmeldt i række 2 – men ingen af dem havde tilstrækkeligt info til at finde deres hold på www.sbu-dbu.dk – hvilket også var ligegyldigt, fordi de ikke tjekker stillinger.

Jeg tjekker på DBU-app'en!

Halvdelen af spillerne (47 pct.) angiver, at de har de tjekket stillinger.

Tjekker I resultater?

- (1) Ja, på DBU-fodbold-app'en. Jeg begyndte at tjekke resultater, da den her sæson begyndte.
- (2) Jeg går ikke så meget ind og kigger på det. Jeg har det bare godt, når jeg kommer hjem, hvis vi har vundet.

Har det en betydning hvilken placering i har i turneringen?

- (2) Det er lige meget, bare vi får spillet.
- (3) Det gør ikke nogen forskel. Det er fedt at vinde, men altså ...
- (1) Man vil helst gerne ligge i toppen. Så kan man rykke op og møde nye og bedre hold og skal gøre sig bedre for at vinde kampene igen.

Hvem har vist, hvor man kan tjekke resultater?

- (1) Det har min far.
 - (3) Der er ikke rigtig nogen, som har vist mig det. Jeg bruger det heller ikke!
- (U12-drenge)

I samtalerne med spillerne er det ret tydeligt, at dem der tjekker stillinger, primært gør det via DBU-app'en, hvor det er nemt lige at fordrive tiden i en pause med at tjekke stillingen. Når vi spørger ind til, om placeringen har nogen betydning i forhold til deres engagement til træning m.v., afviser størstedelen af informanterne dette. Når de er til træning eller kamp skænker de ikke stillinger en tanke – og stillinger i ens egen række fremstår i lighed med at man tjekker opdateringer på forskellige sites, stillingen i La Liga, "Gosiip om de kendte" m.v. – primært som noget der tjekkes, fordi det er muligt – og ikke fordi det er et kæmpe behov.

Alder har stor betydning i forhold, om man tjekker stillinger – det er primært U11-12, der tjekker stillinger – blandt U10-spillere er det kun 19 pct., der tjekker stillinger. Til gengæld er det ligegyldigt, hvilket niveau man spiller på – der bliver tjekket lige meget stilling i hhv. rk. 1 og 4.

Hvem har så introduceret spillerne til muligheden af at kunne tjekke stillinger? Tre ud af fire af spillerne er blevet introduceret af "voksne", nemlig deres forældre (47 pct.) og trænere (28 pct.).

Resten er blevet introduceret af deres holdkammerater (14 pct.) og en gruppe på 11 pct. angiver, "at de selv fandt ud af det."

Flertallet af de spillere, der tjekker resultater, gør det ret hyppigt – 58 pct. angiver, at de tjekker oftere end én gang om ugen – og som oftest er det via deres "DBU-app", at de lige tjekker stillingen. Resten af spillerne angiver, at det er forholdsvis sjældent, at de tjekker stillingen.

Når spillerne bliver spurgt efter, om det er vigtigt at vide, hvor man er placeret i turneringen,

så angiver 64 pct. af samtlige spillere, at de synes det er vigtigt, men det er reelt kun 26 pct. af alle spillerne, der reelt går ind og tjekker stillingerne rimeligt kontinuert.

Fra min søns fodboldhold til "vores" hold – Forældre og stillinger

Flertallet af forældre (58 pct.) kender til muligheden af, at kunne tjekke stillingen på DBU Sjællands hjemmeside, og halvdelen (50 pct.) af dem, der tjekker resultater, gør det min. en gang om måneden, 29 pct. gør det sjældnere og 20 pct. benytter sig ikke af denne mulighed. Det er således ca. 30 pct. af den samlede gruppe af forældre, der jævnligt tjekker stillinger.

I forbindelse med interviewene stødte vi på følgende tre "grupperinger" af forældre:

a) "Jeg aner ikke, hvilken række min søn spiller i!" – Dem som ikke har kendskab til muligheden for at tjekke resultater – og som også er helt ligeglade

Den gruppe udgør ca. fire ud af ti forældre, og denne forældregruppe giver et udmærket indblik i tænkningen omkring resultatformidling i denne type af forældregrupper:

(1) Jeg aner ikke, hvilken række de spiller i.

(2) Jeg aner det heller ikke. Det har jeg ingen idé om.

Så hvis I skal ind og tjekke resultatet, så har I ingen idé om hvor?

(1): Nej, ingen idé. Vi tjekker ikke resultater.

(3) Vi har det sjovt, drikker meget kaffe og håber på, at vejret er godt. Vi er ikke så resultatorienterede.

(1): Jeg er i virkeligheden ligeglad med resultaterne, så længe ungerne har det sjovt og har nogle gode interesser og får sig rørt i stedet for at sidde derhjemme med deres iPad og deres computere.

Denne gruppe af forældre er kendetegnet ved, at de ikke er specielt fortrolige med foreningslivet, de er primært kvinder og har børn, der spiller på U10 og 11.

b) Det ideologiske fravalg

Vi stødte på en gruppe af forældre, for hvem det ikke handlede om manglende viden om muligheden, men reelt mere handlede om et ideologisk fravalg – f.eks. denne far til en U11-spiller:

Tjekker din søn stillinger?

Nej, og det gør jeg heller ikke.

Hvorfor?

For mig betyder det ikke noget. Jeg vil gerne have, at de løber ud og vinder kampen, men jeg er ligeglad med, hvilken placering de har i en række. Om de er nummer 1 eller nummer 10. Det er altid kampen nu, som er vigtig for dem, hvis du spørger. Det er en kamp, som de gerne vil vinde og de er ligeglade med de der tal i sidste ende. Men der er mange,

som gerne vil have det, men jeg er ikke enig. De har det sjovt, de spiller fodbold og så vil de gerne helst vinde. Og det er godt at se, når de vinder, så er der ikke mere der. Næste kamp er en ny kamp, hvor træneren skal have mulighed for at stille med et nyt hold og måske prøve nogle nye ting – og han skal i hvert fald ikke tænke på, hvilken placering holdet har i en række. Nu man er 10 år gammel skal man have lov til at begynde forfra, hver gang man spiller!

(Far til U11-spiller)

Helt overordnet er tænkningen blandt denne gruppe af forældre, at i en trup med stor forskel i niveau er det vigtigt, at træneren – af hensyn til udvikling af alle spillerne – ikke er bundet af, at holdet skal præstere på et vist niveau, men har mulighed for at eksperimentere uden at skulle tænke på en placering i en turnering.

c) Det er en del af det at være engageret – de forældre, der går mere op i det end børnene

I denne gruppering befinder der sig flertallet af de ca. 30 pct. af samtlige forældre, der tjekker resultater. Hvad der er motivationen, giver samtalen med disse u10-forældre et indblik i:

Tjekker i resultater?

- (1) Ja, vi ved altid, hvordan det er gået for os selv og de andre hold, og hvilket nummer vi ligger i rækken.

Hvorfor er det vigtigt?

- (1) Det er heller ikke vigtigt for mig personligt at vide, hvor de ligger i rækken, men det er del af det at være engageret i ens barns fritidsaktivitet. Reelt er det børnene, som går op i det og for at kunne snakke med om det er det vigtigt at være opdateret. Når de f.eks. på vej i bilen til kamp spørger ind til det andet hold? Hvor man point har de? Hvem har de vundet over? Det har betydning for hele optakten. Det er noget af det, som man snakker om. Det betyder meget for børn.

- (2) Jeg tænker også på spændingsniveauet! Optakten og opvarmningen til kampen. Det vigtigste er selvfølgelig, at de har det sjovt, men man skal ikke undervurdere betydningen af det andet! Og så er det jo også fordi, jeg selv synes, at det er sjovt at følge med. Jeg går nok mere op i det end Jonas gør i virkeligheden. Altså i det med stillinger!

- (1) Det er jo interessant at se, hvordan det gik de andre, og det der hold, som man lige konkurrerer med. Ej, de slog dem også, og nu ligger vi lige over dem! Det er en del af totaloplevelsen ved at være med omkring et fodboldhold.

Har det betydning for jeres børn, hvordan de ligger?

- (1) Overhovedet ikke! De har det sjovt, når de spiller fodbold. Det er det, de elsker.

For denne gruppe af forældre forstås det at tjekke resultater som udtryk for en naturlig medleven i deres børns fritidsliv – en medleven der for nogle forældre reelt nok har ført med sig, at de nu jævnligt tjekker stillingen for at holde øje med hvor "vi" ligger". For denne forældre-

gruppe er det at tjekke stillinger blot et udtryk for, at de har taget ejerskab til projektet – det er ikke længere det hold mit barn spiller fodbold på – det er vores hold!

I interviewene var der trænere, der gav udtryk for, at resultater betyder mere forældrene end for såvel spillere som trænere – eksemplificeret ved denne beretning fra en U11-træner:

- "... Med hensyn til resultatformidling kan du tage vores kamp mod X-købing, som vi taber 0-9. Da jeg fem minutter efter dommeren har fløjtet af skal indrapportere resultatet, er det allerede sket. Udeholdet har indrapporteret resultatet, fordi forældregruppen havde brug for at tjekke, om de via deres forbedrede målscore bliver nummer et, eller om de forbliver på andenpladsen. Det synes jeg rent faktisk ikke var i orden. Det var række tre. Helt åndssvagt.
Så resultater betyder altså mere for forældre, end det gør for såvel spillere som trænere?
Ingen tvivl om det. Men det gjorde det også for mig inden, at jeg blev træner. Det gjorde det. Nu er det nogle andre ting, jeg ligger vægt på!
(U11-træner).

På trods af, at forældrene ifølge denne træner er alt for fokuserede på resultater og stillinger, så har holdets aktuelle placering ingen betydning i forhold forældres engagement i deres børns idræt. På spørgsmålet om hvorvidt deres barns holds aktuelle placering i turneringen har betydning for deres engagement svarer 11 pct., at det har betydning, men det store flertal på 89 pct. svarer, at det er uden betydning.

"Jeg sætter hold efter stillingen" – Trænere og stillinger

Ni ud af ti trænere (91 pct.) angiver, at de tjekker stillingen min. én gang om ugen. Når vi spørger dem om, hvad de bruger denne viden til, ser "top3" således ud:

- Blot til info – det har ikke nogen betydning i hverdagen 31 pct.
- Det giver en "ro" i forhold til, at jeg som træner er på "rette vej" 17 pct.
- Jeg udtager hold med afsæt i stillingen 17 pct.

Specielt sidstnævnte "argument" for resultatformidling støder vi ofte på i samtaler med trænere – f.eks. denne U12-træner:

Hvad tænker du resultatformidlingen?

- Jeg synes, at den skal være der. Jeg ved ikke, om jeg tænker noget om det. Jeg synes, at bare det er rart, at man lige kan gå ind og se, at nu skal man møde det hold. Der kan godt være nogle rækker, som virkelig har et tophold eller et bundhold, som skiller sig ud. Så kan man sige, at så kan vi måske prøve noget af i den kamp eller tage nogen med, som lige hænger.
(U12-træner)

Denne træner anvender primært stillingen som et planlægningsredskab i forhold til, hvem der skal spille, om det er i kampen mod "bundholdet" at der skal afprøves et nyt spilkoncept m.v.

For en del trænere er det dog mere en teoretisk mulighed at stille hold efter modstanderen – noget dette U12-træner peger på:

- "... Jeg bruger det sådan set ikke til noget, fordi vi har en meget smal trup og førsteholdstræneren tager dem, som han skal bruge, og så har jeg resten tilbage, og det er stort set dem, som kan spille. Så det er ikke, fordi at jeg sorterer nogen fra, men det kan være at jeg vælger at lade målmanden spille en halvleg ude i marken."
(U11-træner)

Trænere er storforbrugere af stillinger – men hvad tænker de om "tjeknings-frekvensen" hos hhv. forældre og spillere? Trænerne "tror", at 73 pct. forældrene ofte tjekker resultater min. en gang om ugen, mens det samme gør sig gældende for 65 pct. af spillerne – de reelle tal er hhv. 30 pct. og 26 pct.!

Hvis man spørger trænerne om deres holdninger til resultatformidlingen, er vi reelt stødt på disse tre grupperinger:

a) Resultater handler om planlægning og ikke andet

Dem der er positive, fordi de giver dem mulighed for at planlægge med afsæt i modstandernes formodede niveau – og som ville være fint tilfredse, hvis det kun var dem selv der kunne tjekke stillinger – noget denne u12-træner giver udtryk for:

- "Jeg har kun brug for stillinger i forhold til at kunne stille et ordentligt hold, der matcher modstanderen
Hvad nu hvis du havde adgang til en løsning hvor du – men ikke dine spillere – kunne tjekke resultater
- "... Super fint. Jeg kan ikke se, at drengene har noget behov for det. Det er kun, så vi kan få de her lige kampe, som de fleste synes er sjovest. Generelt er det det eneste, som der er behov for på de alderstrin. Det er klart senere, når de bliver ældre... Så er der brug for stillinger ..."
(U12-træner)

b) Børn skal have lov til at vinde

Dem som er positive, fordi de sætter lighedstegn mellem det at vinde en kamp og så offentliggørelse af resultater – reelt er deres opbakning til retten til at vinde en kamp, en ret de synes sat på spil, hvis man sløjfer resultater – et synspunkt disse trænere giver udtryk for:

- "... Og de er i øvrigt heller ikke dumme. Når vi spiller sådan et stævne som dette, så ved de godt, at det handler om at løfte pokalen. Det ved de fra de var små. Vi skal altså vinde. Og de græd sidste år, dem som blev slået ud i 1/8-delsfinalen ... De har en alder nu, hvor de kommer ned for at hygge sig, men de går på banen for at vinde. Det er sgu ikke bare for at hygge sig inde på banen.
(U10-træner)

c) Resultater sætter for meget fokus på præstation!

Dem der af mere ideologiske grunde er imod – forstået som at resultater og stillinger fremmer et præstations- snarere end et udviklingsmiljø – og at stillinger i øvrigt primært er en "voksenting", som man presser ned i halsen på børn, der ikke efterspørger det – men som tjekker, hvis de får muligheden! Denne U11-træner sætter ord på:

- "... Det er vigtigt at holde fast i, at børnefodbold handler om at etablere udviklingsmiljøer – og med stillinger sender man jo et signal om, at det i vid udstrækning handler om præstationen – jeg synes ikke det hænger sammen ... Jeg har ikke noget som helst problem med børn, der jubler, når de har vundet og som laver "udløb" mod forældre og ligesom spillerne i Superligaen siger tak til deres "fans" – det synes jeg jo kun er sjovt. Men forældre, der i U10 står og synger "vi ligger nummer 1" – det kan jeg slet ikke med! Børn skal have lov til at nyde sejren – eller fordøje nederlaget – sådan er livet jo også! - Men det med at de uge efter uge skal forholde sig til en stilling. Det holder ikke, og det må vi væk fra igen!
(U11-træner)

Trænere tjekker primært stillinger til eget brug, og for det store flertal gør det sig gældende, at de reelt har svært ved ideen med at offentliggøre stillinger. Det store flertal af trænere mener nemlig ikke, at spillerne har brug for at kunne se stillingen – trænerens fokus er primært på udvikling og kun i mindre omfang på præstationen.

For den lille gruppe, der er meget positive i forhold til resultatformidling, forekommer der at være en kobling mellem resultatformidling og retten til at vinde en kamp – et projekt som alle trænere bakker op omkring!

Stillinger påvirker mit humør!

I samtalerne omkring betydningen af kampe fremgik det at spillerne lige umiddelbart brugte tid på at bearbejde et resultat, men at det ikke var noget de brugte hele dagen på.

I forsøget på at få en pejling på hvilken "virkningshistorie" stillinger – her forstået som om hvorvidt de lå i toppen eller bunden af tabellen – har for "hverdagen" på et hold, bad vi såvel spillere som trænere forholde sig til hvorvidt de var hhv. enige eller uenige i forhold til en række udsagn alt afhængig af holdets aktuelle placering – se tabel 9:

Holdets placerings indvirkning:	Procentdelen af <u>spillere</u>, der er enige i udsagnet	Procentdelen af <u>trænere</u>, der enige i udsagnet
Dit eget humør er bedre når i ligger i toppen end i bunden	51	33
Jeg snakker mere om fodbold og mit eget hold når vi ligger i toppen, end når vi ligger i bunden	31	6
Stemningen er bedre, når vi ligger i toppen end i bunden	30	
Indsatsen til træning – holdet træner bedre, når det ligger i toppen end i bunden	23	19
Jeg overvejer i højere grad at finde en andre klub, hvis vi ligger i bunden	10	
Jeg overvejer at stoppe med at spille fodbold, hvis mit hold ligger i bunden	4	
Nogle af de knapt så øvede spillere får mindre spilletid, hvis vi ligger i toppen		6
Vi træner anerledes, når vi ligger i toppen, end hvis vi ligger i bunden		6
Når vi ligger i toppen oplever et pres fra forældre i forhold til at udtage spillere, der gør, at vi kan fastholde vores placering		6

Tabel 9: I hvilket omfang er du enig i sammenhængen mellem jeres aktuelle placering i rækken og så følgende temaer? (Nogle spørgsmål er kun stillet til enten trænere eller spillere)

Det mest tankevækkende er, at halvdelen af spillerne og én ud af tre trænere angiver, at holdets aktuelle placering i en turnering har betydning for deres humør – eller udtrykt lidt anderledes – resultaterne i U10 række 3 pulje 12 har betydning for humøret hos en række spillere og trænere. Ikke således at de tænker på det 24/7, men som denne U12-spiller meget præcist siger det:

- "... Når jeg ser stillingen, kommer jeg som regel til at tænke på en af de første kampe, hvor jeg kort før tid kom helt fri foran mål og burde ha' scoret, men jeg ramte bolden helt forkert ... Sådan som det ser ud nu, er det fordi, at vi ikke vandt den kamp, at vi nok heller ikke vinder rækken – og det er sådan lidt irriterende at tænke på ..."
(U12-spiller)

Selvom der ikke har været nogen bebrejdelser fra hverken trænere eller holdkammerater – som sandsynligvis alle har glemt pågældende kamp – så er det ikke nogen fantastisk oplevelse for den pågældende spiller at blive konfronteret med "episoden".

Denne U10-træner – som træner et hold der ligger nr. 1 i rækken – peger på denne samme

udfordring ved stillinger – nemlig det at man uge efter uge bliver konfronteret med de manglende point:

- "Det er en svær balance, synes jeg. Jeg har fulgt med i den heftige debat, som der har været omkring emnet det sidste halve års tid i pressen og blandt trænere. Jeg synes ikke, at det er en tosset idé at offentliggøre resultater, men jeg må indrømme, at jeg synes også, at efteråret var dejligt, at der ikke var det der pres, hvis man ligger som et bundhold, så er det sgu ikke sjovt at have tabt 10 kampe i træk og kunne se det uge efter uge. Det er selvfølgelig sjovt, hvis man ligger i toppen.
(U10-træner)

En ud tre angiver desuden, at stillingen i rækken påvirker såvel stemningen på holdet samt i hvor høj grad man fortæller andre om oplevelser med sit hold – forstået som at man fortæller mere jo bedre ens hold klarer sig i rækken!

Resultatet af en kamp bearbejdes og kommer forholdsvist hurtigt ud af systemet, for allerede på lørdag skal vi til kamp igen – og her er der mulighed for at skrive en ny historie.

Det forekommer i nogen grad, at stillinger er med til at fastfryse situationer – og at deres virkningshistorie på godt og ondt rækker meget længere ud end kampen i lørdags! I et vist omfang er man nødt til at overveje, om det er OK, at over halvdelen af spillerne angiver, at deres humør er påvirket af deres holds placering i rk. 3 pulje 14?

5.3 Hvad betød manglende resultatformidling i efteråret 2013 for hverdagen på et hold?

I forhold til at undersøge om manglende offentliggørelse af resultater havde nogen betydning i forhold til spillernes engagement, utilfredshed i forældregruppen m.v., bad vi hhv. trænere og forældre forholde sig til, om de var enige eller uenige i forhold til en række udsagn knyttet til manglende offentliggørelse af resultater – se tabel 10:

Betydning af manglende resultatformidling i efteråret 2013	Procentdel af <u>trænere</u> der er enige i udsagn	Procentdel af <u>forældre</u> der er enige i udsagn
De knapt så øvende spillede fik mindre spilletid, fordi vi ikke kendte modstandernes niveau	13	7
Mere utilfredshed i forældregruppen, fordi vi nogle gange vandt eller tabte meget stort	11	11
Nogle af de knapt så øvende spillere fik mere spilletid, fordi der ikke var resultater	3	4
Den manglende resultatformidling medførte, at jeg var mindre engageret i mit barns fodboldaktiviteter	-	5
Jeg brugte en del tid på at snakke med modstanderholdenes trænere, således at vi kunne sikre en god "matching"	22	
Jeg var glad for at fokus blev fjernet fra resultaterne	9	11

Tabel 10: Angiv hvorvidt du er enig/uenig i forhold til følgende udsagn knyttet til den manglende resultatformidling i efteråret/vinteren 2013-14.

Som det fremgår af tabel 10 er det svært at pege på, at manglende offentliggørelse af resultater havde nogen som helst betydning for hverdagen på et U10-12-hold i efteråret og vinteren 2013-14. En gruppe trænere har brugt lidt mere tid på at snakke med trænere fra modstanderhold, men ellers må forskellen betegnes som helt marginal.

Interviewene peger entydigt i samme retning, når det gælder spillernes engagement til træning og kamp, glæden ved fodbolden, forældrenes opbakning – det har ikke gjort nogen som helst forskel – noget den U11-pigetræner sætter ord på, da hun bliver spurgt om konsekvenserne af den manglende resultatformidling i efteråret:

Tænk tilbage på tiden uden resultatformidling: havde det betydning for engagementet?

- Det synes jeg ikke. Overhovedet ikke. Intet! Intet i forhold til træning og kampe. Det er egentligt mere på trænersiden, at jeg synes, at der er nogle ting ved det, som kan være lidt irriterede, men overhovedet ikke noget i forhold til spillerne

Hvad med forældrenes engagement?

- Det var absolut lige så engagerede, som det plejer at være!
(U11-pigetræner)

Blandt forældrene støder man på akkurat den samme holdning. Som afslutning på en snak med de forældregruppe, der har argumenteret varmt for offentliggørelse af resultater, får de spørgsmålet om den manglende resultatformidling havde nogen betydning i forhold til såvel spillere, trænere som deres engagement:

(1) Nej, selvfølgelig havde det ingen betydning – drengene spiller jo fodbold fordi de elsker det og det er altid med 110 pct. engagement!

Hvad med jeres eget engagement?

(2) Vi er jo engagerede i vores børns liv – og det engagement er jo ikke afhængigt af resultater, så vi heppede og klappede helt som vi plejer!

Og hvad med træneren?

(1) Reelt tror jeg, han er den på årgangen, der er allermost ligeglad med resultater. Hans fokus er på, at drengene udvikler sig!

(U10-forældre)

Man kan ikke lave statistik på interviews med ca. 60 informanter, men vi har ikke mødt en eneste spiller, træner eller forældre, som angav, at den manglende resultatformidling havde nogen som helst negative konsekvenser – udover lidt telefonsamtaler med trænerkollegaer og lidt usikkerhed i forhold niveauet hos det hold, man skulle møde!

Og hvad blev så resultatet?

Tilbagemeldingerne fra spillere, trænere og forældre stritter lidt – men ikke mere end at det er reelt muligt at "gøre stillingen op" omkring synet på og behovet for resultatformidling i U10-12. "Stillingen" skulle gerne fremgå tydeligt at det følgende afsnit.

6. Det handler om meget mere end blot stilling i U11, rk. 2, pulje 12 – en opsamling

Afsættet for denne undersøgelse har været, at resultatformidling skal anskues som en del af et hele – forstået som at synet på resultatformidling i vid udstrækning skal ses i lyset af:

- De forventninger, man som spiller og forældre har til fodboldmiljøet, når man møder op i den lokale klub!
- Den ”pakke”, som den lokale klub gerne vil tilbyde nye medlemmer.
- Det konkrete projekt, den enkelte træner har med de spillere, han/hun træner.
- Det produkt, som ”Fodbold-Danmark” ønsker at markedsføre med stadig mere bevidste forbrugere og intensiveret kamp om kunderne.

Dette helhedsperspektiv forekommer at være særdeles vigtigt at fastholde! I udgangspunkt handler debatten om ”resultatformidling i børnefodbolden”, men reelt handler de fremtidige beslutninger, der skal tages omkring resultatformidling, ikke blot om, hvad der skal fremgå af en hjemmeside – det handler om hvilket samlet ”produkt”, man som klubber og DBU Sjælland vil sælge til fremtidige generationer af fodboldspillere og deres forældre!

I det følgende vil der blive samlet op på undersøgelsens resultater med henblik på at smide de relevante beslutningstagere en aflevering, der ligger lige til enten højre- eller venstrebenet!

6.1 Spillerne går til fodbold for at blive bedre!

Billedet er ret entydigt – drenge og piger går til fodbold for at blive bedre! I verden hvor stadig mere af ”tweenlivet” foregår i de virtuelle rum, hvor det meste kan lade sig gøre ved at trykke på en tast eller bevæge et joystick, forekommer der at være en bevægelse i retning af også at kunne ”mestre” noget i det fysiske rum! Det er også vigtigt, at man har det godt med dem, man træner sammen med, at træningen er sjov, og at træneren har en anerkendende tilgang – men fokus er primært på udvikling, på det at lære noget!

Dette fokus betyder også, at man i vid udstrækning efterspørger fodboldfagligt dygtige trænere, der ”bestemmer” – forstået som at de formår at skabe trygge og fokuserede ”læringsrum” – træning der er kendetegnet ved en høj grad af variation og progression samt en højere træningsfrekvens.

Hvad med kampe og selve det at vinde – spiller det ingen rolle?

Svaret på det spørgsmål er, at det naturligvis har stor betydning, men i denne fase af børnenes liv er det bare ikke de vigtigste! Man skal som voksen være opmærksom på at specielt i begyndelsen af 4. klasse sker der noget afgørende i børns liv – nemlig det, at de begynder orientere sig væk fra forældrenes holdninger og synspunkter og i stedet begynder at orientere sig mod det at skulle navigere i en vennegruppe – og det er ikke nogen helt enkel proces.

I denne periode er der mange ting, der er "pinlige" i børns liv og projektet handler i vid udstrækning om ikke at "falde igennem". Man efterspørger i vid udstrækning de trygge arenaer – f.eks. den træner, der er god til at skabe en ramme, hvor ingen får lov til at drille hinanden, hvor det ikke altid er den samme, der starter ude osv. – og man søger arenaer, hvor der i højere grad er fokus på udvikling (træning) end på præstation (kamp) og kampe forstås i vid udstrækning i et udviklingsperspektiv (Grube & Østergaard 2008).

Når de går på banen, er det altid for at vinde, men en kamp kan sagtens være en god oplevelse, hvis man som hold er lykkedes med noget, som man gennem noget tid har arbejdet med til træning! Igen er der i vid udstrækning fokus på udviklingsperspektivet – der fungerer som såvel en forståelsesramme som et mentalt "sikkerhedsnet".

En lidt tankevækkende vinkel på spillernes fokus på det at vinde er, at halvdelen af spillerne betoner vigtigheden af, at alle får spilletid – forstået som at det ikke gælder om at vinde for enhver pris!

Er det vigtigt for dem at tjekke resultater fra deres egen turnering?

For halvdelen af spillerne er det i hvert fald ikke! De tjekker ikke stillinger og har som oftest heller ikke nogen anelse om, hvor de skulle kigge! For den anden halvdel gør det sig gældende, at de primært er blevet introduceret til muligheden for at tjekke stillinger af de voksne, der omgiver dem – forældre og trænere – og én ud af fire af spillerne tjekker jævnligt stillinger.

Når man snakker med dem omkring muligheden for at tjekke stillinger er det ret tydeligt, at det er noget de gør på linje med en lang række andre ting, der bliver "tjekket" – og at de i vid udstrækning gør det, fordi det er muligt og ikke fordi, det er et stort behov hos dem.

Kan man reelt fæstne lid til en undersøgelse, hvor antallet af respondenter blandt spillerne er ret beskedent?

Det er et helt legitimt spørgsmål, som vi igennem hele forløbet har stillet os selv – og svaret er, at det mener vi faktisk godt, at man kan! Som anført i metodeafsnittet valgte vi som konsekvens af de manglende besvarelser at inddrage 30 spillere som informanter fra en brede vifte af klubber – "eliteklubber", små klubber, klubber fra by og land m.v. – og deres besvarelser ligger i umiddelbar forlængelse af resultaterne fra spiller-surveyen – og har medvirket til at bestyrke os i validiteten i de centrale pointer i den del af undersøgelsen, der har fokus på spillernes holdninger til resultatformidling m.v.

6.2 Forældre har fokus på motion, trivsel, sociale kompetencer og gode oplevelser

Der er ingen "slinger" i valsen, når forældre skal stille skarpt på, hvad der er vigtigt, når deres børn skal gå til noget: Det er vigtigt, at de trives, lærer at indgå i et socialt fællesskab og at de bevæger sig! – og langt hen af vejen kan vægtlægningen på netop disse elementer ses som et

udtryk for forældrenes evige kamp mod de "usunde fritidsinteresser" – forstået som aktiviteter, der inkluderer en skærm!

Når man spørger forældre efter, hvad der kendetegner det gode klubmiljø, kommer en "trivselspolitik" ind på førstepladsen. Når der spørges ind til den gode træner, er det ord som pædagogisk, anerkendende, gode til skabe rammer m.v., som indgår i deres beskrivelse af den "ultimate" træner" – som i øvrigt for en dels vedkommende er identisk med deres eget barns træner!

Halvdelen af forældrene angiver, at de ikke er specielt fortrolige med "fodboldkulturen" – og det er også i blandt disse forældre, at man skal finde størstedelen af de forældre – 40 pct. - der ikke har nogen som helst anelse om, at det er muligt at tjekke stillinger. De følger med i deres barns fritidsliv fra sidelinjen, hepper og klapper og tager resultaterne som de kommer!

Én ud af tre forældre angiver, at de min. én gang om ugen tjekker stillingen i den turnering, som "vores" hold spiller med i. Deres primære forklaring på deres interesse i stillinger er, at det er et udtryk for deres engagement i deres barns fritidsaktiviteter. Denne gruppe af forældre er primært kendetegnet ved, at størstedelen angiver at være fortrolige med foreningskulturen, men har i øvrigt det samme fokus på trivsel, indøvelse af sociale kompetencer m.v. som resten af forældregruppen!

Når de i interviewene bliver spurgt ind til, hvorvidt deres børn har brug for at vide, hvor de ligger placeret i deres turnering er svaret som oftest nej – vores børn spiller fodbold fordi de synes det er sjovt!

6.3 Det vigtigste er at børnene får nogle gode oplevelser

Den store gruppe af trænere – seks ud af ti – er blevet trænere "ved et uheld" – forstået som at de er sprunget til, da der manglede en træner på deres barns hold – og fire ud af ti har ingen formel træneruddannelse. På den baggrund forekommer det reelt imponerende, at størstedelen af trænerne angiver at have et projekt, der har fokus på såvel spillet på som uden for banen – forstået som at de udover at ville gøre spillerne til bedre fodboldspillere også har fokus på, at fodbold handler om gode oplevelser, fællesskab, udviklingen af kompetencer, som spillerne kan bruge uden for banen m.v.

Trænernes motivation er i vid udstrækning at formidle deres egen passion for fodbold, samt give børn mulighed for at få nogle af de formative oplevelser som trænerne selv oplever at have fået med i rygsækken qua deres oplevelser med fodbold.

Hvis man til daglig har sin gang på landets fodboldstadions kan man meget let få det indtryk, at hovedparten af børne- og ungdomstrænere kun har fokus på at vinde, men virkeligheden er anderledes. Reelt er det kun 15 pct., der angiver, at det er vigtigt for dem at vinde – og 33 pct.

af trænerne angiver, at dette i udgangspunkt slet ikke er vigtigt. I lighed med spillerne har flertallet af trænerne i U10-12 fokus på udvikling – både på og uden for banen!

Trænerne er i vid udstrækning enige om, at U10-12-spillere ikke har brug for at kunne tjekke stillinger – og i lighed med forældrene bekræfter trænerne, at den manglende resultatformidling i efteråret 2013-vinteren 2014 ikke havde betydning for spillernes engagement til træning og kamp.

De er dog selv hyppige brugere af diverse apps og hjemmesider i deres "jagt" på stillinger, som ni ud af ti tjekker min. én gang om ugen. Trænerens primære argument for resultatformidling er, at de anvender stillinger til at sørge for den rigtig matchning af deres hold – faktum er dog, at kun 17 pct. angiver, at stillinger har konkret betydning for, hvordan de vælger hold.

Trænerens behov for information kan måske imødekommes ved at man gør det muligt for trænerne at have mulighed for at tjekke stillinger – en løsning, som der blev "nikket til", da det i forbindelse med interviews af trænerne, blev foreslået som en mulig løsning.

6.4 Hvad bliver stillingen, når man ligger resultaterne sammen?

Resultater og stillinger i U10-12 udgør reelt en meget lille del af det samlede "produkt", som klubberne tilbyder – og resultater og stillinger står ikke højt på listen over de "produkter", som kunderne – spillere og deres forældre – efterspørger! Spillerne efterspørger primært udviklings- snarere end præstationsmiljøer. Forældre efterspørger trivsel og motion snarere end selektion!

Når man stiller skarpt på selve temaet resultatformidling, er det reelt en meget begrænset gruppe af såvel spillere som forældre, der jævnligt tjekker resultater – og direkte adspurgte peger flertallet på, at det ikke i udgangspunkt er fordi, det er et stort behov hos dem, men snarere afspejler, at de har muligheden! Dem, der oplever at have et behov for resultatformidling, er trænerne, der peger på at det er et vigtigt redskab i forhold til at matche deres hold rigtigt – og samtidigt er det kun 17 pct., der anvender resultaterne til dette formål.

Opgaven for beslutningstagerne i DBU Sjælland består – set udefra – i at afgøre, om der kan argumenteres for, at man stadigvæk skal udbyde et produkt, som kun en meget begrænset gruppe såvel efterspørger som anvender – eller om det – set i lyset af såvel "kundernes" ønsker som den formodede intense kamp om kunderne de kommende år, der nok kræver et produkt der ikke stritter for meget i forskellige retninger – ikke giver god mening at tage en såvel videns- som holdningsbaseret beslutning om at de fodboldmiljøer, der udbydes til og med U12 har karakter af udviklingsmiljøer?

Hermed er bolden givet videre ...

Litteratur

- Ewing & Seefeldt (1990): *American youth and sports participation*, North Palm, Athletic Footwear Association.
- Fenoglio, Rick & Taylor, William (2014): *From winning-at-all-costs to Give Us Back Our Game: perspective transformation in youth sport coaches*. I: *Physical Education and Sport Pedagogy*, 2014, Vol. 19, No. 2, 191–204. Routledge
- Gundelach, P. & Torpe, L. (2006). *Social kapital og foreningernes demokratiske rolle*. tidskrift.dk.
- Grube, K & Østergaard, S. (2008): *Betweenagere? – et studie i 3-5.klasses hverdagsliv*, Frederiksberg, Ungdomsanalyse
- Grube, K & Østergaard, S. (2010): *Jeg har brug for et break – perspektiver på sammenhængen mellem gymnasie- og fritidsliv*, Frederiksberg, Ungdomsanalyse.
- Grube, K & Østergaard, S. (2013) *Børneliv 2.0 – tweens, hverdagsliv og trivsel*, Frederiksberg Ungdomsanalyse.
- Hansen, Johannes Peter (1994). *Frafald i idræt blandt unge*, København, Center for Idrætsforskning.
- Ibsen, Bjarne & Ottosen, Laila (2000) *"Børn, idræt og hverdagsliv – i tal og tale"*, Rapport udarbejdet ved Institut for Idræt, Københavns Universitet.
- Laub, Trygve (2013): *Sport og motion i danskernes hverdag*, Idrættens Analyseinstitut, København
- Muusmann, N & Østergaard, S (2012): *Problemet med venner er at de altid giver en ret*, Frederiksberg, Ungdomsanalyse
- Perlind, Cecilia (2012): *Friends – Mobning inom idrotten*, TNS-Sifo
- Pilgaard, Maja (2009): *Sport og motion i danskernes hverdag*, København, Idrættens Analyseinstitut.
- Skårhøj, Rie & Østergaard, Søren (2005) *Generation Happy? – et studie i danske unges hverdagsliv, værdier og livstolkning*, Frederiksberg, Forlaget Unitas.
- Torres, Cesar R. & Hager, Peter F. (2007): *De-emphasizing Competition in Organized Youth Sport: Misdirected Reforms and Mised Children*. I: *Journal of the Philosophy of Sport*, 2007, 34, 194-210. International Association for the Philosophy of Sport
- Wankel, Leonard M. & Kreisel, Philip S. J. (1985): *Factors Underlying Enjoyment of Youth Sports: Sport and Age Group Comparisons*. *Journal of Sport Psychology*, 1985, 7, 51-61
- Woods, R.B. (2007): *Social Issues in Sport*. Champaign, IL: Human Kinetics, 2007.
- Østergaard, Søren:
(2009): *Farvel til fodbold*, Københavns Boldspil Union.
(2013): *Blive klogere på unge*, Danmarks Idrætsforbund
(2014): *Farvel til Basket*, rapport, CUR-DBBF. DGI Basket